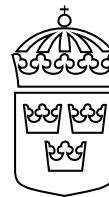

Regeringens skrivelse 2017/18:264

Kultur i hela landet

Skr.
2017/18:264

Regeringen överlämnar denna skrivelse till riksdagen.

Uppsala den 31 maj 2018

Stefan Löfven

Peter Eriksson
(Kulturdepartementet)

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen lämnar regeringen en översiktlig redovisning av hur regeringen arbetat för kultur i hela landet under mandatperioden.

Den nationella kulturpolitiken förutsätter en god samverkan mellan staten, landstingen och kommunerna. Denna skrivelse fokuserar på de statliga insatserna för kultur i hela landet.

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
2	Kulturpolitiska insatser för hela landet	4
2.1	Utgångspunkter för kultur i hela landet	4
2.2	Det regionala utfallet av statliga verksamheter och bidrag	7
2.2.1	Kultursamverkansmodellen – statens stöd till regional och lokal kultur	11
2.3	Nya stödformer	15
2.3.1	Bidrag till kulturverksamheter i vissa bostadsområden – Åga rum	15
2.3.2	En mer jämlik och tillgänglig kulturskola	17
2.3.3	Ny filmpolitik med särskild satsning på spridning och visning av film i hela landet	19
2.4	Biblioteksatsning i hela landet	21
2.5	Nationalscener för hela landet	23
2.6	Det fria kulturlivet	25
2.7	Kulturarvspolitik för ett Sverige som håller ihop	29
2.8	Gestaltad livsmiljö – arkitektur, form och design	33
3	Kultur i hela landet genom andra politikområden	34
3.1	Det civila samhällets roll för kultur i hela landet	35
3.2	Public service-företagens kulturuppdrag	36
3.3	Nytt mediestöd för stärkt lokal journalistik i hela landet	36
3.4	Det samiska folkets och de nationella minoriteternas kultur	37
3.5	Arbete för att motverka sexuella trakasserier på kulturområdet	37
3.6	Regional tillväxt	38
3.7	Besöksnäringen	39
3.8	Kulturella och kreativa näringar	39
3.9	Produktionsincitament för filminspelningar	40
3.10	Landsbygdsolitik	40
3.11	Digitaliseringsstrategin för ett hållbart digitaliserat Sverige	41
3.12	Kultur i skolan	41
3.13	Folkbildningen	42
3.14	Eftergymnasiala utbildningar inom konst- och kulturområdet	43
3.15	Konstnärliga högskoleutbildningar	43
3.16	Kultur och hälsa	44
4	Internationellt utbyte och samarbete	44
4.1	Det nordiska samarbetet	45
4.2	EU och kulturområdet	45
4.2.1	Kreativa Europa	45
4.2.2	EU:s struktur- och investeringsfonder	46
4.3	Kulturråd i världen	46
4.4	Unesco	47

4.5	Agenda 2030	48	Skr. 2017/18:264
5	Avslutning.....	49	
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 31 maj 2018.....	51	

1 Inledning

De nationella kulturpolitiska målen (prop. 2009/10:3, bet. 2009/10: KrU5, rskr. 2009/10:145) anger att kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling. Dessa mål återspeglar regeringsformens bestämmelse i 1 kap. 2§ om att den enskildes personliga, ekonomiska och kulturella välfärd ska vara grundläggande mål för den offentliga verksamheten. De nationella kulturpolitiska målen är styrande för statliga aktörer och vägledande för offentliga aktörer utanför det statliga området.

Vårt demokratiska samhälle bygger på att yttrandefriheten bevakas, värnas och främjas. Ett levande och oberoende kulturliv bidrar till detta. Genom att människor får möjlighet att skapa och uttrycka sig fritt och konstnärligt, skapas förutsättningar för nya tankar och idéer som driver samhället framåt och som bidrar till ett Sverige som håller ihop. Ett Sverige som håller ihop är också ett land som är öppet för internationella kontakter och utbyten inom kulturområdet. Kultur i hela landet är därför en viktig prioritering för regeringen.

Den nationella kulturpolitiken vilar sedan lång tid tillbaka på ett gemensamt offentligt ansvar för kulturområdet. För att uppnå de nationella kulturpolitiska målen krävs att statens insatser riktas till och får ett gott genomslag i hela landet och i samverkan med andra offentliga aktörers insatser. För att de nationella kulturpolitiska målen ska kunna uppfyllas är samspelet mellan stat, landsting och kommuner en viktig förutsättning.

I denna skrivelse ger regeringen en samlad och översiktlig bild av de insatser som har genomförts och aviserats under mandatperioden för kultur i hela landet. I avsnitt 2 redogörs för insatser inom det kulturpolitiska området (utgiftsområde 17) som omfattas av de nationella kulturpolitiska målen. I avsnitt 3 redogörs vissa andra politikområdets betydelse för kultur i hela landet. I avsnitt 4 redogörs slutligen för de internationella och interkulturella samarbeten som Sverige deltar i och som bidrar till kultur i hela landet. I avsnitt 5 ges en sammanfattande analys av regeringens insatser för kultur i hela landet under mandatperioden.

2 Kulturpolitiska insatser för hela landet

2.1 Utgångspunkter för kultur i hela landet

De nationella kulturpolitiska målen

Kultur i hela landet är en viktig prioritering för regeringen och utgångspunkt för arbetet med den nationella kulturpolitiken. Vårt demokratiska samhälle bygger på att yttrandefriheten bevakas, värnas och främjas. Ett levande och oberoende kulturliv bidrar till detta. Genom att människor får möjlighet att skapa och uttrycka sig fritt och konstnärligt, skapas förutsättningar för nya tankar och idéer som driver samhället framåt och som bidrar till ett Sverige som håller ihop.

Sverige är ett mycket kulturaktivt land. De flesta i Sverige ägnar sig under en 12-månadersperiod åt någon form av kultur, vilket framgår av rapporten *Kulturen i siffror 2018*, som Myndigheten för kulturanalys tagit fram. Att lyssna på musik, se en film, läsa en bok, fotografera eller filma tillhör de allra vanligaste kulturaktiviteterna, men kulturlivet erbjuder många andra uttryck och nya uttryck växer fram. Kulturpolitikens fokus är både att bevara olika kulturformer och att främja kulturens utveckling i hela landet. Sverige är ett stort land med en gles befolkning på stor yta jämfört med många andra länder. Det är därför viktigt att hålla ihop Sverige både utifrån geografiska, ekonomiska och sociala aspekter. Regeringen framhåller i propositionen *En sammanhållen politik för Sveriges landsbygder – för ett Sverige som håller ihop* (prop. 2017/2018:179.), Landsbygdspropositionen, att tillgången till kultur bör vara god i hela landet och att skillnader över landet i tillgång till kultur bör minska (se avsnitt 2.2.1. och 3.10 i denna skrivelse).

Regeringen har sedan 2017 förtydligat styrningen i kulturmyndigheternas regleringsbrev och i vissa institutioners riktlinjer om att de i samverkan med andra aktörer ska verka för att kulturen ska komma fler till del i hela landet.

Befolkning och geografi

Den svenska befolkningen uppgick 2017 till 10,1 miljoner folkbokförda personer, enligt Statistiska centralbyrån, SCB. I samtliga 21 län och i 226 av Sveriges 290 kommuner ökade befolkningen, medan den minskade i 63 av kommunerna. Spannet mellan olika kommuner är stort. Stockholms kommun hade nära 950 000 invånare, medan Sveriges minsta kommun Bjurholm hade 2 451 invånare.

Även i länen varierar befolkning och befolkningstäthet, se tabell 2.1 nedan.

Tabell 2.1 Sveriges befolkning per län 2017

Skr. 2017/18:264

Befolkning och befolkningstäthet per län 2017

Län	Folkmängd	Andel folkmängd	Befolknings- täthet/km ²
Stockholm	2 308 143	22,8 %	353,8
Uppsala	368 971	3,6 %	45,1
Södermanland	291 341	2,9 %	48,0
Östergötland	457 496	4,5 %	43,3
Jönköping	357 237	3,5 %	34,2
Kronoberg	197 519	2,0 %	23,4
Kalmar	243 536	2,4 %	21,8
Gotland	58 595	0,6 %	18,7
Blekinge	159 371	1,6 %	54,4
Skåne	1 344 689	13,3 %	122,6
Halland	324 825	3,2 %	59,9
Västra Götaland	1 690 782	16,7 %	71,0
Värmland	280 399	2,8 %	16,0
Örebro	298 907	3,0 %	35,1
Västmanland	271 095	2,7 %	53,0
Dalarna	286 165	2,8 %	10,2
Gävleborg	285 637	2,8 %	15,8
Västernorrland	245 968	2,4 %	11,4
Jämtland	129 806	1,3 %	2,7
Västerbotten	26 8465	2,7 %	4,9
Norrbotten	251 295	2,5 %	2,6
Riket totalt	10 120 242	100 %	24,8

Källa: SCB 2018

I de tre storstadslänen Stockholm, Västra Götaland och Skåne, bor mer än hälften, 53 procent, av Sveriges befolkning. Befolkningstätheten i riket ligger i genomsnitt på ca 25 personer per kvadratkilometer, en låg siffra jämfört med snittet i EU som ligger på ca 117 invånare per kvadratkilometer. Det ser mycket olika ut bland de svenska länen. Lägst befolkningstäthet har Norrbotten (2,6) Jämtland (2,7) och Västerbotten (4,9). Högst befolkningstäthet har Stockholm (354) Skåne (122) och Västra Götaland (71).

Befolkning och geografi påverkar självklart förutsättningarna för att skapa, ta del av och tillgängliggöra kultur. Det är därför viktigt att kulturpolitikens insatser når både stad och landsbygd i hela landet. Kulturpolitiken bidrar till ett Sverige som håller ihop.

Det offentliga ansvaret för och finansieringen av kulturen

En grundbult i den svenska kulturpolitiken är att den offentliga finansieringen av kulturpolitiken delas av kommuner, landsting och stat. Redan i den kulturpolitiska propositionen från 1974 (prop. 1974:28) fastslogs att en nära samverkan mellan stat, kommun, landsting och organisationsliv är nödvändig. Många av kulturverksamheterna i landet,

såsom t.ex. länsteatrar, regionala museer och musikverksamheter har landsting eller kommuner som huvudmän. Staten lämnar ett betydande bidrag till regionala och lokala kulturverksamheter inom ramen för kultursamverkansmodellen. Därutöver ansvarar staten som huvudman och ägare för bl.a. scenkonstens nationalscener, vissa centrala museer och statliga kulturmyndigheter.

Av rapporten Samhällets utgifter för kultur 2016 som Myndigheten för kulturanalys publicerat 2017 framgår att stat, kommun och landsting satsade ca 27 miljarder kronor på kulturområdet 2016. Kulturutgifter har definierats som utgifter inom tre huvudområden, kultur, medier och folkbildning. Staten står för 44 procent av kulturutgifterna, kommunerna för 41 procent och landstingens andel ligger på 15 procent. Denna fördelning har varit konstant under de senaste tio åren.

En stark statlig kulturbudget

Den statliga kulturbudgeten inom utgiftsområde 17 har under mandatperioden haft en historisk ökning med nära 1,5 miljarder kronor och uppgår till drygt 8,3 miljarder kronor 2018. Kulturbudgeten motsvarar därmed cirka 0,84 procent av utgifterna på statens budget.

Under mandatperioden har regeringen bl.a.,

- infört en betydande bidragsgivning på totalt 100 miljoner kronor per år till kommunala kulturskolor,
- tagit fram en strategi med riksdagsbundna nationella mål för de statliga insatserna för kulturskolan,
- gett Kungl. biblioteket i uppdrag att ta fram förslag till en nationell biblioteksstrategi,
- infört en satsning på 250 miljoner kronor per år för att stärka bibliotek i hela landet 2018–2020,
- infört satsningen Äga rum 2016–2018 i vissa socioekonomiskt utsatta områden med lågt valdeltagande,
- skapat en ny filmpolitik med helhetsansvar för finansiering och styrning av den nationella filmpolitiken, samt med nya mål som antagits av riksdagen,
- tagit fram en ny kulturarvspolitik och en politik för gestaltad livsmiljö som stärker aktörer runt om i hela landet,
- stärkt det fria kulturlivet med 115 miljoner kronor fr.o.m. 2018,
- stärkt det statliga stödet till regional och lokal kultur inom ramen för kultursamverkansmodellen genom att tillskott har beslutats och aviserats på totalt 429 miljoner kronor för perioden 2017–2020
- tillsatt utredningen Konstnärernas villkor (dir 2016:93) och därefter mottagit samt remitterat betänkandet Konstnär– oavsett villkor? (SOU 2018:23) med bl.a. förslag till att förbättra möjligheterna att verka som professionell konstnär i hela landet. Betänkandet är nu ute på remiss.

2.2 Det regionala utfallet av statliga verksamheter och bidrag

Skr. 2017/18:264

Det statliga stödet till kulturområdet ska nå invånare i hela landet. Uppföljningen av stora delar av den statliga kulturbudgeten visar att statens insatser och stöd når hela Sverige

Det är angeläget att de statliga medlen inom kulturpolitiken kommer hela landet till del. Regeringen följer därför upp fördelningen av det statliga stödet ur denna aspekt, bl.a. utifrån myndigheters rapporteringar och genom särskilda uppföljningsuppdrag. Exempelvis redovisar Statens kulturråd vartannat år det regionala utfallet av 28 statliga myndigheters och institutioners verksamheter och bidrag som kan härledas och fördelas i ett regionalt perspektiv. Det regionala utfallet avser hur myndigheterna, institutionerna och organisationerna kunnat följa upp eller uppskatta hur deras bidragsgivning och kostnader kommit olika län till del, se tabell 2.2. nedan. Över tid har det länsvisa utfallet varit tämligen oförändrat, vilket återspeglar att statens medel utgör en stabil och strategisk del i kulturens infrastruktur runt om i landet.

Tabell 2.2 Regionala utfall 2014 och 2016

Regionalt utfall 2014 och 2016				
Län	2014	2016	Kronor per invånare 2014	Kronor per invånare, 2016
Stockholm	2 150 277	2 206 632	978	972
Uppsala	132 757	148 543	380	411
Södermanland	69 480	83 701	248	291
Östergötland	163 247	180 763	369	400
Jönköping	63 008	69 956	183	198
Kronoberg	63 120	58 798	334	302
Kalmar	61 921	60 657	263	250
Gotland	181 883	199 069	3 177	3 432
Blekinge	69 421	74 290	450	469
Skåne	379 685	397 388	295	300
Halland	60 276	60 295	194	188
Västra Götaland	565 617	623 880	347	373
Värmland	88 242	88 670	321	317
Örebro	63 934	67 136	222	228
Västmanland	57 408	65 728	219	246
Dalarna	72 075	72 681	258	255
Gävleborg	74 504	81 628	266	287
Västernorrland	133 711	137 779	550	561
Jämtland	63 145	68 587	498	533
Västerbotten	169 860	141 875	647	534
Norrbottnen	97 700	96 474	391	385
Internationellt	65 898	78 440		-
Riket totalt	4 847 169	5 062 972	497	507

Källa: Statens kulturråd, Statliga kulturutgifter i ett regionalt perspektiv 2013–2014 respektive 2015–2016

Av det regionala utfallet 2014 och 2016 fördelades drygt 3 miljarder kronor till de tre storstadslänen, vilket motsvarar ca 64 procent av hela den regionala fördelningen. Att andelen som går till storstadslänen är så stor, beror bl.a. på att det regionala utfallet som redovisas för Stockholm innefattar nationalscenerna Dramaten och Kungl. Operan, liksom flera statliga museer som är hela Sveriges museer, dvs. har befolkningen i hela Sverige som sin målgrupp. I storstadslänen bor ca 53 procent av befolkningen, därmed bor nära hälften av befolkningen utanför dessa områden, vilket framgår av tabell 2.1.

Sett till stöd per invånare, dvs. om det statliga stödet fördelas per invånare, blir dock det regionala utfallet ett annat, vilket avspeglar olika förutsättningar vad gäller förekomsten av kulturinstitutioner och kulturverksamheter samt befolkning och geografiska avstånd. De län som tilldelades mest statligt stöd per invånare år 2014 liksom 2016 (förutom Stockholm) var Gotland, dit en stor del av Riksantikvarieämbetets verksamhetskostnader härleds, och de fyra nordligaste länen. I snitt

uppgick det de statliga medlen 2016 till 507 kronor per invånare, vilket är en ökning jämfört med 2014. Skr. 2017/18:264

Att det statliga stödet varierar mellan länen avspeglar länen olika förutsättningar vad gäller bl.a. demografi, förekomsten av kulturinstitutioner och andra kulturverksamheter samt omkostnader för geografiska förhållanden.

Det finns även regionala skillnader i hur mycket pengar som landsting och kommuner använder till kultur i länen. Myndigheten för kulturanalys har i rapporten Kulturanalys 2017 (Rapport 2017:2) redovisat och analyserat regionala skillnader mellan länen vad gäller kommunernas och landstingens utgifter för kultur 2015. Flest kronor per invånare satsades i Västerbottens där utgifterna uppgick till ca 2 300 kronor per invånare, följt av Gävleborgs och Norrbottens län. De lägsta kulturutgifterna per invånare hade Stockholms län med ca 1 200 kronor. Som Myndigheten för kulturanalys lyfter fram, så måste man beakta att kulturutgifterna inte ger hela bilden av vilket kulturutbud och kulturdeltagande som pengarna faktiskt räcker till. Det finns regionala och lokala skillnader vad gäller olika verksamheter och kostnader.

Staten har ett övergripande strategiskt ansvar för den nationella kulturpolitiken och regeringen arbetar för att minska skillnaderna i tillgång till kultur mellan olika delar av landet. Även landstingen har ett ansvar för detta inom ramen för uppdraget att fördela statliga medel inom kultursamverkansmodellen. Regeringen aviserar i propositionen En sammanhållen politik för Sveriges landsbygder – för ett Sverige som håller ihop (prop. 2017/18:179) initiativ för att stärka tillgången till kultur på landsbygderna (se avsnitt 2.2.1. och 3.8 i denna skrivelse).

Kulturrådet följer även upp den länsvisa fördelningen av vissa större statliga kulturbidrag, dvs. vissa bidrag som beslutas av Statens kulturråd, Riksantikvarieämbetet, Konstnärsnämnden och Stiftelsen Svenska Filminstitutet (Filminstitutet). Dessa bidrag uppgick till drygt 2,2 miljarder kronor år 2014 och 2016. Det länsvisa utfallet framgår av tabell 2.3 nedan. Beloppen ingår även som delsummer i tabell 2.2. ovan.

Tabell 2.3 Viss bidragsgivning 2014 och 2016

Län	Bidragsgivning, belopp i tkr		Bidragsgivning kr per invånare	
	2014	2016	2014	2016
Stockholm	299 666	300 071	136	132
Uppsala	65 197	65 377	187	181
Södermanland	44 595	49 286	159	171
Östergötland	96 966	100 307	219	222
Jönköping	54 252	58 766	158	167
Kronoberg	48 956	50 062	259	257
Kalmar	48 385	51 645	205	213
Gotland	38 970	50 433	681	869
Blekinge	28 901	30 321	187	191
Skåne	275 517	288 489	214	218
Halland	44 241	51 503	142	161
Västra Götaland	413 057	435 916	253	261
Värmland	70 782	75 625	258	271
Örebro	55 701	58 656	193	199
Västmanland	47 083	55 438	180	207
Dalarna	56 522	60 437	203	212
Gävleborg	55 545	62 143	198	218
Västernorrland	64 988	66 330	267	270
Jämtland	43 718	49 305	345	383
Västerbotten	97 128	109 847	370	413
Norrbotten	67 268	71 306	269	285
Internationellt	34 896	37 328	-	-
Riket totalt	2 052 336	2 178 590	211	218

Källa: Statens kulturråd

Tabell 2.3. visar bl.a. att det statliga stödet år 2016 i snitt uppgick till 218 kronor per invånare, vilket är en liten ökning jämfört med 2014. Mest stöd per invånare fick Gotland, de fyra nordligaste länen och Värmland. Att Gotland får mycket stöd per invånare beror bl.a. på betydande bidrag till kulturmiljöer som fördelas på en liten befolkning. Till skillnad från tabell 2.2 framgår här att Stockholm är det län som tilldelats lägst bidrag per invånare 2014 och 2016. Detta beror bl.a. på att statens bidrag till regionala kulturverksamheter (dvs. medlen inom kultursamverkansmodellen) får ett stort genomslag i tabell 2.3. När det gäller stödet till visningsersättning och bidrag till bild- och formkonstnärer (som ingår som delbelopp i tabell 2.3) så går 90 procent av bidragen till de tre storstadslänen, se även avsnitt 2.6.

2.2.1 Kultursamverkansmodellen – statens stöd till regional och lokal kultur

Skr. 2017/18:264

Statens stöd till regional och lokal kultur genom kultursamverkansmodellen, är en viktig del i arbetet för kultur i hela landet. Modellen bidrar till utvecklingen av kulturens infrastruktur, konstnärlig utveckling, konstnärliga anställningar samt till ett brett kulturutbud för publik och besökare i hela landet. Inom modellen har landstingen ett stort ansvar för att statens stöd når hela landet. Regeringen har aviserat förstärkningar av modellen under 2019–2020, bl.a. riktad till de glesast befolkade landsbygderna.

Runt om i Sverige finns ett brett och vitalt kulturliv. Staten lämnar ett betydande stöd, ca 1,4 miljarder kronor, till regionala och lokala kulturverksamheter i hela landet. Medlen fördelas av landstingen genom kultursamverkansmodellen till institutioner som länsteatrar och symfoniorkestrar, liksom till aktörer inom det fria kulturlivet. Enligt 3 kap. 20 § kommunallagen (1991:900) får kommuner och landsting bilda kommunalförbund och lämna över vården av kommunala angelägenheter till sådana förbund. Därmed kan landstinget överlämna frågor till exempelvis ett kommunalt samverkansorgan.

Nästan var femte statlig kulturkrona beslutas av landstingen, som därmed har ett stort ansvar för att se till att de statliga medlen når såväl städer och tätorter som gles- och landsbygder i hela Sverige. Kultursamverkansmodellen ska bidra till att de nationella kulturpolitiska målen uppnås samt ge ökade möjligheter till regionala och lokala prioriteringar. I modellen samverkar stat, landsting, kommuner samt det professionella kulturlivet och det civila samhället för att främja, utveckla och tillgängliggöra konst och kultur runt om i Sverige till verksamheter i såväl städer och tätorter som gles- och landsbygder i hela Sverige.

Landstingen tar i sin tur fram regionala kulturplaner som ger en god överblick över vilka prioriteringar som länen arbetar med och är ett underlag för den länsvisa fördelningen av statliga medel som Statens kulturråd ansvarar för. Tillsammans ger planerna även en god bild över vilka möjligheter och utmaningar som kulturlivet och kulturpolitiken möter utifrån ett nationellt perspektiv.

Kulturplanerna kan även samspela med andra strategiska underlag som tas fram i länen, bl.a. de regionala utvecklingsstrategierna inom den regionala tillväxtpolitiken. De regionala kulturplaner som landstingen ansvarar för tas fram i samverkan med kommuner, professionella kulturskapare och det civila samhället.

Statens kulturråd har ett strategiskt ansvar för den nationella kulturpolitiken. I sin bidragsgivning och i dialog med landstingen lyfter Statens kulturråd därför viktiga frågor såsom jämställdhet, nationella minoriteter, tillgänglighet, mångfald, barn och unga samt internationella och interkulturella perspektiv. Därefter ansvarar landstingen för bidragsgivning till de olika stödberättigade ändamålen som framgår av bidragsförordningen, dvs. professionell teater, dans och musik, professionell bild- och formverksamhet, biblioteksverksamhet, läs- och

litteraturfrämjande verksamhet, museiverksamhet inklusive museernas kulturmiljöarbete, regional enskild arkivverksamhet, filmkulturell verksamhet och främjande av hemslöjd.

Regeringen har under mandatperioden förstärkt kultursamverkansmodellen, bl.a. genom att i vårpropositionen för 2015 (prop. 2014/15:100) permanent tillföra 15 miljoner kronor per år. Regeringen har beslutat om och även aviserat ytterligare förstärkningar genom tidsbegränsade satsningar med totalt dryga 429 miljoner kronor under 2017–2020. Förstärkningen avser en generell satsning på 120 miljoner kronor, 20 miljoner kronor för läsfrämjande insatser under skollov och 214 miljoner kronor för den musikaliska scenkonsten. Dessutom tillkommer 25 miljoner kronor per år 2018–2020 som en del av regeringens stora satsning på biblioteksverksamhet i hela landet. Vidare har regeringen förtydligat att medel i kultursamverkansmodellen också ska omfatta museernas kulturmiljöarbete, läs- och litteraturfrämjande verksamhet samt professionell bild- och formverksamhet.

Inom modellen fördelas stöd till ca 240 kulturverksamheter runt om i landet. Den länsvisa fördelningen för 2014 och 2017 framgår av tabell 2.4 nedan.

Regeringen har i Landsbygdspropositionen (prop.2017/18:179) uttryckt att det i dagsläget inte finns någon samlad bild av tillgången till kultur i landsbygderna. Regeringen avser därför att ge relevanta myndigheter i gemensamt uppdrag att bl.a. se över möjligheterna till att förbättra uppföljningen av hur de statliga medlen når landsbygden. I samband med att propositionen överlämnades till riksdagen har regeringen gett uttryck för bedömningen att kultursamverkansmodellen bör förstärkas med 20 miljoner kronor per år under 2019 och 2020 för insatser i de glesast befolkade områdena. Regeringen avser att återkomma med förslag om detta i samband med budgetpropositionen för 2019.

Tillsammans med landstingens och kommunernas medel omfattar kultursamverkansmodellen ca 4 miljarder kronor. Statens andel av den gemensamma finansieringen uppgår till ca 28 procent, medan landstingens andel uppgår till 45 procent och kommunernas till ca 26 procent (Statens kulturråds rapport Kultursamverkansmodellen, Ekonomi och personal 2015). Samtliga län förutom Stockholms län ingår i modellen.

Tabell 2.4 Kultursamverkansmodellen, länsvis fördelning 2014 och 2017

Skr. 2017/18:264

Län	Beviljat bidrag, tkr		Beviljat bidrag, per invånare, kr	
	2014	2017	2014	2017
Uppsala	38 618	40 410	111	110
Södermanland	25 554	26 290	91	90
Östergötland	66 608	72 870	151	159
Jönköping	30 247	33 570	88	94
Kronoberg	33 401	35 090	177	178
Kalmar	28 864	30 470	123	125
Gotland	22 399	23 355	391	394
Blekinge	16 341	16 994	106	105
Skåne	183 860	204 500	143	152
Halland	25 166	27 695	81	86
Västra Götaland	304 440	326 991	187	193
Värmland	50 085	52 610	182	188
Örebro	36 647	40 200	127	134
Västmanland	29 904	31 147	114	115
Dalarna	32 123	35 930	115	121
Gävleborg	37 411	40 917	134	134
Västernorrland	42 645	45 120	175	183
Jämtland	27 773	30 371	219	226
Västerbotten	77 248	81 215	294	303
Norrbottnen	41 354	43 692	165	174
Riket totalt	1 150 688	1 239 437	152	159
Stockholm	89 729	102 661	41	44

Källa: Statens kulturråd

Av tabellen ovan framgår att det statliga stödet till regionala och lokala kulturverksamheter har en god geografisk spridning. I snitt uppgick stödet till 159 kronor per invånare 2017. Gotland, de fyra nordligaste länen, Värmland och Västra Götaland tilldelas högst stöd per invånare. Lägst stöd per invånare går till Stockholms län, som ännu inte valt att ingå i modellen men som tilldelas statligt stöd till vissa institutioner. Utöver de medel som Statens kulturråd fördelar till Stockholm får länet även statliga medel om ca 2,3 miljoner kronor för film-, arkiv- och hemslöjdsverksamhet från andra myndigheter. I fördelningen till Stockholms län från Statens kulturråd ingår även medel till Berwaldhallen och Stockholms konserthus som gäller insatser för ett fortsatt brett utbud av musikverksamhet i hela landet.

Strategiska utvecklingsinsatser av nationellt intresse

Inom kultursamverkansmodellen får Statens kulturråd besluta om stöd till strategiska utvecklingsinsatser av nationellt intresse, s.k. utvecklingsbidrag. Den länsvisa fördelningen av stödet framgår av tabell 2.5 nedan. Totalt har drygt 87 miljoner kronor fördelats till 240 projekt runt om i landet under 2015–2017.

Tabell 2.5 Utvecklingsbidrag, länsvis fördelning 2015–2017

Län	Utvecklingsbidrag 2015–2017, tkr	Länsvis andel i procent
Uppsala	3 100	3,6 %
Södermanland	3 210	3,7 %
Östergötland	4 650	5,3 %
Jönköping	4 290	4,9 %
Kronoberg	200	0,2 %
Kalmar	2 895	3,3 %
Gotland	1 860	2,1 %
Blekinge	1 200	1,4 %
Skåne	6 160	7,1 %
Halland	300	0,3 %
Västra Götaland	5 240	6,0 %
Värmland	2 450	2,8 %
Örebro	2 740	3,1 %
Västmanland	2 900	3,3 %
Dalarna	3 130	3,6 %
Gävleborg	1 965	2,3 %
Västernorrland	1 000	1,1 %
Jämtland	1 425	1,6 %
Västerbotten	5 561	6,4 %
Norrbottnen	6 120	7,0 %
Interregionala	18 461	21,2 %
Stockholm	8 275	9,5 %
Riket totalt	87 132	100,0 %

Källa: Statens kulturråd 2018

Av tabellen ovan framgår bl.a. att en femtedel av medlen har använts för länsövergripande projekt. Några exempel på pågående länsövergripande projekt är Jönköpings, Kalmar och Kronobergs län som samverkar kring ett projekt om samtidskonsten. Ytterligare ett exempel är projektet samiska kulturyttringar i Mellansverige, där Dalarna, Gävleborg och Västmanland samverkar. Av tabellen framgår vidare att Norrbotten, Västerbotten, Västra Götaland och Östergötland är de län som tilldelats störst andelar av stödet. De fyra nordligaste länen har även permanentat det tidigare stödda projektet om ökat utbyte inom scenkonstområdet.

Uppföljning och utvärdering av kultursamverkansmodellen

Regeringen har under hösten 2017 gett Statskontoret i uppdrag att se över systemet för uppföljning och utvärdering av kultursamverkansmodellen i syfte att bidra till ett mer ändamålsenligt system för berörda parter med koppling till de nationella kulturpolitiska målen. Uppdraget ska rapporteras till Regeringskansliet (Kulturdepartementet) i juni 2018.

Regeringen avser även att gå vidare med övriga bedömningar om modellen som gjordes i departementspromemorian Kultursamverkan för ett Sverige som håller ihop (Ds 2017:8), bl.a. vad gäller formerna för den politiska dialogen mellan nationella och regionala politiska företrädare

och om filmens roll i modellen. Denna dialog om kultursamverkan och andra insatser för kultur i hela landet sker årligen mellan Kulturdepartementets politiska ledning och landstingens ansvariga kulturpolitiker.

Skr. 2017/18:264

2.3 Nya stödformer

Under mandatperioden har regeringen infört nya stödformer inom olika delar av det kulturpolitiska området, bl.a. bidrag till kommuner som bedriver kulturskoleverksamhet, bidrag till kulturverksamheter i vissa bostadsområden och bidrag till biografier på mindre orter. Stöden har fått en god geografisk spridning och är viktiga delar i arbetet för kultur i hela landet.

2.3.1 Bidrag till kulturverksamheter i vissa bostadsområden – Äga rum

I Sverige finns en god spridning av kulturverksamheter i hela landet, vilket bidrar till attraktiva livsmiljöer. Samtidigt finns det dock stora socioekonomiska skillnader mellan bostadsområden. Regeringen har därför infört satsningen Äga rum som syftar till ökad delaktighet i och ökat utbud av konst och kulturverksamheter för alla åldrar i bostadsområden med lågt valdeltagande eller socioekonomiska utmaningar. Satsningen pågår under perioden 2016–2018 och uppgår till totalt 130 miljoner kronor. Intresset för satsningen och söktrycket på de statliga pengarna har varit mycket högt.

Äga rum utgår från de boendes behov, engagemang och delaktighet och ska bidra till att stärka kulturlivet, det civila samhällets aktörer och en större spridning av kulturell verksamhet runt om i Sverige. Satsningen omfattar två delar: Kreativa platser och Konst händer. I båda delarna är det lärande perspektivet viktigt. Myndigheten för kulturanalys har i uppdrag att utvärdera satsningen. Utöver följeforskning i samverkan med Statens centrum för arkitektur och design och i dialog med Myndigheten för kulturanalys har Statens kulturråd skapat en styrgrupp för kompletterande uppföljning av Kreativa platser med deltagare från olika projekt.

Äga rum relaterar även till regeringens reformprogram för att minska och motverka segregation.

Kreativa platser

Inom satsningen Kreativa platser fördelar Statens kulturråd bidrag till kulturprojekt i bostadsområden runt om i landet. Projekten utgår från de boendes behov och sker i samverkan med lokala aktörer. Målet med satsningen är att fler ska kunna välja, skapa och ta del av kultur. Under perioden 2016–2017 har projekt i 12 län tilldelats bidrag (se tabell 2.6 nedan).

Tabell 2.6 Bidragsfördelning inom Kreativa platser 2016 och 2017

Län	Totalt belopp 2016 och 2017	Andel 2016 och 2017
Gävleborg	3 250 000	4,8 %
Norrbottn	900 000	1,3 %
Skåne	15 300 000	22,6 %
Stockholm	21 750 000	32,1 %
Södermanland	3 300 000	4,9 %
Uppsala	1 200 000	1,8 %
Värmland	5 200 000	7,7 %
Västerbotten	5 600 000	8,3 %
Västernorrland	3 050 000	4,5 %
Västra Götaland	6 400 000	9,4 %
Östergötland	950 000	1,4 %
Dalarna	850 000	1,3 %
Total	67 750 000	100,0 %

Källa Statens kulturråd 2018

Av tabellen framgår att under de två första åren har en stor andel (64 procent) av bidragen inom Kreativa platser gått till de tre storstadslänen, vilket beror på att en stor andel av bostadsområden med socioekonomiska utmaningar återfinns i dessa län. Men även mindre län och orter har fått del av satsningen. Sammantaget har under de två första åren något fler än hälften av samtliga län fått bidrag genom satsningen.

Projekten inom Kreativa platser visar på en stor mångfald i konstnärliga uttryck och involverar såväl små samhällen som Jörn i Skellefteå kommun med färre än 800 invånare, som storstadsstadsdelarna Rinkeby med ca 16 000 invånare och Tensta med nära 19 000 invånare i Stockholms kommun.

Konst händer

Inom satsningen Konst händer har Statens konstråd (Konstrådet) arbetat med 15 projekt i 10 län, från Boden i norr till Kristianstad i söder. Genom konstnärlig gestaltning ska satsningen bidra till att skapa platser för möten och ökat engagemang kring boendemiljöer för alla. Tillsammans med företrädare för det lokala civila samhället har Konstrådet arbetat fram praktiska exempel på hur bostadsområden kan berikas konstnärligt samt utvecklat metoder för invånarinflytande.

Den länsvisa fördelningen av medel för Konstrådets verksamhet inom ramen för Konst händer framgår av tabell 2.7 nedan. Satsningen har enligt Konstrådet resulterat i konkreta konstverk, banat väg för invånarinflytande i den offentliga konstens processer och skapat en hög relevans för samtidskonsten genom att betona kopplingen mellan konst och samhällsfrågor. Att som i Konst händer vända de gängse maktförhållandena ut och in och låta publiken bli beställare bidrar även till att skapa kunskap och egenmakt hos deltagarna.

Tabell 2.7 Projekt inom Konst händer

Skr. 2017/18:264

Länsvist utfall

	Verksamhet i kr 2016 och 2017	Länens andel av satsningen 2016 och 2017
Blekinge	2 213 124	12,3 %
Dalarna	815 243	4,5 %
Gävleborg	1 066 574	5,9 %
Jönköping	1 176 295	6,5 %
Norrboten	1 300 580	7,2 %
Skåne	3 377 850	18,8 %
Stockholm	1 881 909	10,5 %
Södermanland	637 158	3,5 %
Västmanland	2 208 992	12,3 %
Västra Götaland	1 164 424	6,5 %
Östergötland	2 159 845	12,0 %
Totalt	18 001 994	100,0 %

Källa: Statens konstråd

Tabellen ovan visar att Konst händer har haft ett stort genomslag i storstadslänen. Det kan förklaras av att satsningen riktar sig till områden med socioekonomiska utmaningar som ofta ligger i storstadslänen. Statens konstråd bedömer i en delrapport från mars 2018 att satsningen gett viktiga långsiktiga resultat, bl.a. vad gäller metoder för att stärka såväl offentlig konst som det civila samhället.

2.3.2 En mer jämlik och tillgänglig kulturskola

Barn och unga i hela landet ska ha god tillgång till kultur oavsett bakgrund och uppväxtmiljö. Här har de kommunala kulturskolorna en viktig roll. Kommunala kulturskolor finns i 283 av landets 290 kommuner. Enligt statistik från 2015 hade skolorna totalt 224 000 elevplatser. Av eleverna var då ca 65 procent flickor och 35 procent pojkar. Kulturskolornas verksamhet ser olika ut i olika kommuner. Regeringen ser därför att det finns behov av att barn och ungas möjligheter att ta del av kulturskolans verksamhet ska bli mer jämlik och likvärdig i hela landet. Kulturskolorna behöver också bli mer tillgänglig för alla.

År 2016 införde regeringen därför ett statligt bidrag på totalt 100 miljoner kronor per år som kommuner kan ansöka för att främja låga avgifter och hög kvalitet i kulturskolorna. Under 2016 och 2017 har totalt 178 kommuner beviljats stöd. Den länsvisa fördelningen av stödet framgår av tabell 2.8 nedan.

Tabell 2.8 Bidrag till musik- och kulturskolor 2016 och 2017

Län	Totalt beviljade bidrag 2016 och 2017	Länens andel
Stockholm	26 129 000	13,5 %
Uppsala	5 193 000	2,7 %
Södermanland	8 960 000	4,6 %
Östergötland	6 780 500	3,5 %
Jönköping	7 955 000	4,1 %
Kronoberg	3 400 000	1,8 %
Kalmar	5 245 000	2,7 %
Gotland	1 250 000	0,6 %
Blekinge	1 342 000	0,7 %
Skåne	18 859 900	9,7 %
Hallands län	9 340 000	4,8 %
Västra Götaland	38 537 300	19,9 %
Värmland	8 035 200	4,1 %
Örebro	6 170 000	3,2 %
Västmanland	7 445 000	3,8 %
Dalarna	7 056 700	3,6 %
Gävleborg	5 273 000	2,7 %
Västernorrland	6 723 000	3,5 %
Jämtland	6 823 000	3,5 %
Västerbotten	4 779 000	2,5 %
Norrbottnen	8 239 200	4,2 %
Riket totalt	194 060 800	100,0 %

Källa: Statens kulturråd

Av tabellen framgår att Västra Götaland är det län som sökt och tilldelats mest stöd. För att ytterligare främja en mer tillgänglig och jämlik kulturskola med hög kvalitet i såväl utbud som undervisning har riksdagen beslutat ett övergripande nationellt mål för de statliga insatserna för den kommunala kulturskolan enligt regeringens förslag i proposition En kommunal kulturskola för framtiden – en strategi för de statliga insatserna (prop. 2017/18:164, bet.2017/18:KrU9, rskr. 2017/18:312).

Det övergripande målet för de statliga insatserna till den kommunala kulturskolan ska vara att främja kulturskolans möjligheter att erbjuda barn och unga undervisning av hög kvalitet i kulturella och konstnärliga uttrycksätt, liksom möjligheterna till såväl fördjupning som bredd i undervisningen med utgångspunkt i vars och ens särskilda förutsättningar. Kulturskolan är en kommunal angelägenhet. Syftet med de statliga insatserna bör vara att stödja den kommunala kulturskolan när det gäller utveckling och förnyelse. För att nå det nationella målet bedömer regeringen att det behövs en struktur för statens insatser till stöd för den kommunala kulturskolan. En sådan struktur bör bestå av stöd till nationell samordning, bidrag för utveckling och stöd till förbättrad kompetensförsörjning.

Regeringen bedömer även att det bidrag om 100 miljoner kronor årligen, som sedan 2016 fördelas av Statens kulturråd till den kommunala kulturskolan bör göras om till ett utvecklingsbidrag.

För att skapa förbättrade utbildningsvägar för kulturskolans lärare och pedagoger har regeringen fördelat medel till vissa universitet och högskolor inom satsningen kulturskolelivet. Lunds universitet, Göteborgs universitet och Umeå universitet har tilldelats 4,5 miljoner kronor vardera, och Stockholms universitet, Stockholms konstnärliga högskola och Stockholms Musikpedagogiska Institut har tilldelats 1,8 miljoner kronor vardera under 2018. Vidare har regeringen gett Statens kulturråd och Universitets- och högskolerådet i uppdrag att kartlägga behovet av personal på kort och lång sikt och informera om högskoleutbildningar som är relevanta för den kommunala kulturskolan.

2.3.3 Ny filmpolitik med särskild satsning på spridning och visning av film i hela landet

Från den 1 januari 2017 har Sverige en ny filmpolitik som ger nya förutsättningar för svensk film och svensk filmproduktion. Den tidigare finansieringen genom filmavtalsmodellen har upphört och regeringen tar ett helhetsansvar för den nationella filmpolitiken. Den nya filmpolitiken presenterades i propositionen Mer film till fler – en sammanhållen filmpolitik (prop. 2015/16:132, bet. 2015/16: KrU11, rskr. 2015/16:289).

Riksdagen har antagit sju mål för den nationella filmpolitiken. Två av dessa är att utveckling och produktion av film ska ske kontinuerligt och i olika delar av landet och att allt fler ska se värdefull film som sprids och visas i olika visningsformer i hela landet.

För att finansiera den nya filmpolitiken har regeringen infört ett årligt statligt filmanslag som 2017 uppgick till 235 miljoner kronor. Den tidigare tioprocentiga biografavgiften på biljettintäkterna togs bort och istället höjdes mervärdesskatten på biobiljetter från sex till 25 procent. Denna höjning bedömdes i synnerhet påverka de små mervärdesskattepliktiga biograferna som inte tidigare betalade biografavgift. För att särskilt stärka dessa biografier avsatte regeringen redan från 2016 därför ett särskilt stöd på 25 miljoner kronor per år till och med 2019. Från och med 2020 kommer dessa 25 miljoner kronor att finnas permanent inom filmanslaget. I vårändringsbudgeten för 2018 (prop. 2017/18:99) föreslår regeringen dessutom ytterligare 15 miljoner kronor under 2018 för att tillfälligt förstärka stödet till mindre biografier och filmfestivaler.

Inom ramen för satsningen fördelade Filminstitutet under 2016 och 2017 utvecklingsstöd om sammanlagt drygt 22 miljoner kronor till 270 ansökningar från biografialonger på mindre orter (med max 25 000 invånare) och i glesbygd för utveckling av biograf på mindre orter (se tabell 2.9). Medel gick även till visningsorganisationer, film distributorer och filmfestivaler som bidrar till ett brett utbud av film i hela landet.

Tabell 2.9 Utvecklingsstöd till biografier på mindre orter 2016–2017

Län	Utvecklingsstöd, kronor	Andel
Stockholm	962 024	4,3 %
Uppsala	602 266	2,7 %
Södermanland	501 774	2,2 %
Östergötland	504 236	2,3 %
Jönköping	1 458 207	6,5 %
Kronoberg	861 770	3,9 %
Kalmar	714 388	3,2 %
Gotland	259 206	1,2 %
Blekinge	206 076	0,9 %
Skåne	2 769 622	12,4 %
Hallands län	847 969	3,8 %
Västra Götaland	2 671 935	12,0 %
Värmland	1 501 431	6,7 %
Örebro	519 322	2,3 %
Västmanland	1 155 184	5,2 %
Dalarna	2 211 917	9,9 %
Gävleborg	2 283 424	10,2 %
Västernorrland	837 046	3,7 %
Jämtland	499 384	2,2 %
Västerbotten	413 740	1,9 %
Norrbottnen	543 618	2,4 %
Riket totalt	22 324 539	100,0 %

Källa: Filminstitutet

Tabellen visar att Västra Götaland, Gävleborg, Dalarna och Värmland är de län som tilldelats mest stöd.

Filminstitutets totala stödgivning är huvudsakligen inriktad på biografier på mindre eller medelstora orter eller s.k. komplementbiofiler (biofiler där minst 30 procent av de öppna visningarna utgörs av filmer som inte kommer från USA, Sverige, Australien, Storbritannien och Nya Zeeland). Av de totalt drygt 27 miljoner kronor som fördelades inom biografstödet 2017 (se tabell 2.10) gick drygt 20 miljoner kronor (ca 75 procent) till biofiler på orter med maximalt 25 000 invånare.

Tabell 2.10 Bidrag till biografier 2017

Skr. 2017/18:264

Län	2017	Andel av det totala stödet
Stockholm	4 839 580	17,4 %
Uppsala	778 295	2,8 %
Södermanland	835 700	3,0 %
Östergötland	639 239	2,3 %
Jönköping	1 210 910	4,4 %
Kronoberg	771 850	2,8 %
Kalmar	836 115	3,0 %
Gotland	661 930	2,4 %
Blekinge	326 315	1,2 %
Skåne	3 765 870	13,6 %
Hallands län	650 680	2,3 %
Västra Götaland	4 105 394	14,8 %
Värmland	1 463 085	5,3 %
Örebro	345 305	1,2 %
Västmanland	869 470	3,1 %
Dalarna	1 736 420	6,2 %
Gävleborg	1 518 685	5,5 %
Västernorrland	593 785	2,1 %
Jämtland	561 645	2,0 %
Västerbotten	519 660	1,9 %
Norrbottn	747 290	2,7 %
Riket totalt	27 777 223	100,0 %

Källa: Filminstitutet

När det gäller bidraget till biografier i Stockholms län på totalt ca 4,8 miljoner kronor, bör noteras att ca 1,6 miljoner kronor avser stöd till att starta nya biografier. Stödet är nytt och ges för att starta nya biografier i kommuner som saknar biograf eller komplementbiograf. Under 2017 fördelades drygt 1,7 miljoner kronor till två nyetableringar i kommuner utan biograf, två komplementbiografier (varav en med särskilt barnfokus) samt en skärgårdsbiograf.

Den pågående satsningen på digitalisering av filmarvet omfattar också ett arbete med att tillgängliggöra de digitaliserade filmerna. Filminstitutet har de senaste åren byggt upp en distributionsverksamhet som väckt mycket stort intresse runt om i landet och även utomlands. Filmerna har varit särskilt efterfrågade på filmfestivaler riktade till barn och unga och i skolbioverksamhet. Vidare har regeringen, som en del av uppmärksammandet av Ingmar Bergman 100 år 2018, avsatt medel för att permanenta verksamheten med att bevara och tillgängliggöra filmarvet.

2.4 Bibliotekssatsning i hela landet

Biblioteken runt om i landet är en viktig del av kulturens infrastruktur. Enligt bibliotekslagen (2013:801) ska biblioteken inom det allmänna biblioteksväsendet verka för det demokratiska samhällets utveckling

genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Biblioteken är viktiga mötesplatser som bidrar till kulturupplevelser, kunskap och bildning. De bidrar också till att främja delaktighet i samhällslivet genom att fler får tillgång till information och bättre förutsättningar att delta i det offentliga samtalet. Biblioteken har också en grundläggande betydelse för litteraturens ställning generellt.

Enligt bibliotekslagen ska det finnas ett folkbibliotek i varje kommun och de ska vara tillgängliga för alla och anpassade till användarnas behov. Men på senare år har antalet biblioteksfilialer minskat. Antalet fysiska besök vid folkbibliotek är trots det fortsatt högt. År 2017 gjordes drygt 65 miljoner besök vid bemannade folkbibliotek, vilket är ca 6,3 besök per invånare. Andelen aktivitetstillfällen i form av t.ex. språkcaféer eller läsläsning vid folkbiblioteken har ökat och uppgick 2017 till nästan 143 000. Det är viktigt att boende i både små och stora kommuner i hela landet har en god tillgång till biblioteksverksamhet. Det gäller inte minst områden med socioekonomiska utmaningar.

Regeringen kommer att satsa totalt 750 miljoner kronor under perioden 2018–2020 för att öka utbudet och tillgängligheten till biblioteken i hela landet. Satsningen förbättrar förutsättningarna för biblioteken både i städer och på landsbygden. Inom ramen för satsningen har kultur-samverkansmodellen förstärkts med totalt 75 miljoner kronor 2018–2020. Vidare har Kungl. biblioteket under 2018 fått i uppdrag att genomföra ett digitalt kompetenslyft för Sveriges bibliotek. Satsningen innebär att Kungl. biblioteket och de regionala biblioteken samordnar en utbildning av landets folkbibliotekarier för en digital kunskaphöjning. För detta uppdrag har Kungl. bibliotekets anslag förstärkts med 25 miljoner kronor per år under perioden 2018–2020.

Kungl. biblioteket fick redan 2015 i uppdrag att ta fram ett förslag till en nationell biblioteksstrategi för att främja samverkan och kvalitetsutveckling inom det allmänna biblioteksväsendet. Syftet är att det ska finnas en biblioteksverksamhet av hög kvalitet i hela landet som uppfyller de krav som ställs i bibliotekslagen. I uppdraget ingår bl.a. att belysa skolbibliotekens utvecklingsbehov. Kungl. biblioteket, som tilldelats totalt 22 miljoner kronor för att genomföra uppdraget, ska lämna en slutredovisning i mars 2019. En delrapport med utkast till nationell biblioteksstrategi har redovisats i maj 2018. År 2016 införde regeringen ett statsbidrag för personalförstärkningar i skolbibliotek. Syftet är att öka skolbibliotekens möjligheter att stödja elevernas lärande, stimulera deras läslust och främja deras språkutveckling. Statsbidraget uppgick 2016 till 15 miljoner kronor (halvårseffekt) och uppgår under 2017–2019 till 30 miljoner kronor årligen (inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning). Intresset för satsningen har varit stort.

Med anledning av det stora antalet nyanlända och asylsökande fick biblioteken 2016 en förstärkning med 10,5 miljoner kronor för att vara mötesplats för bl.a. fri åsiktsbildning.

Läsfrämjande

God läsförmåga är en förutsättning för delaktighet och medverkan i det demokratiska samtalet. Regeringen har satsat och aviserat 60 miljoner kronor under mandatperioden som förstärkning till pågående läsfrämjande

insatser i hela landet. Av dessa har totalt 20 miljoner tillförts kultursamverkansmodellen 2017–2020 så att länen kan arbeta med läsfrämjande insatser under skollov. Regeringen har även tillsatt en Läsdelegation med uppdrag att främja barns och ungas läsande, både inom och utanför skolan (dir. 2016:78). Uppdraget ska redovisas senast den 30 juni 2018. I vårändringsbudgeten för 2018 (prop. 2017/18:99) har regeringen föreslagit en satsning på 50 miljoner kronor för fler böcker och läsfrämjande insatser i förskolan. Detta är en viktig satsning för att ge barn oavsett socioekonomisk bakgrund och geografisk hemvist lust att läsa och lyssna på böcker (se även avsnitt 3.12 i denna skrivelse om kultur i skolan).

Bokstart är en satsning för små barns språk- och läsutveckling som innebär att bibliotekarier besöker barn och föräldrar i hemmet och även på andra platser, t.ex. asylförskolor. Satsningen görs i samverkan mellan folkbibliotek, förskola och barnhälsovård och finns nu i Västernorrland, Jämtland-Härjedalen, Gotland, Skåne, Blekinge och Kronobergs län. Bokstart finns i närmare 40 länder och i Sverige sedan 2015. Regeringen har gett Kulturrådet i uppdrag att utvidga Bokstart till fler län 2017–2020 och koppla satsningen till förskolan.

2.5 Nationalscener för hela landet

Nationalscenerna Kungliga Operan AB (Operan), Kungliga Dramatiska teatern AB (Dramaten) och Unga Klara AB (Unga Klara), ska vara ledande inom scenkonsten. I uppdragen till nationalscenerna ingår att vara angelägna och nå ut till en bred publik i hela landet. Regeringen har tydliggjort i riktlinjerna till Operan och Dramaten att de ska verka för att kulturen ska komma fler till del i hela landet. Operan och Dramaten ska samverka med andra teater-, opera-, musikteater- och dansscener i Sverige samt med konstnärliga utbildningar och relevanta tekniska hantverksutbildningar. De ska också verka för att ideella föreningar och andra delar av det civila samhället involveras i verksamheterna. Unga Klara ska även samverka med skolan, enligt regeringens riktlinjer.

Regeringen har fr.o.m. 2018 utsett Unga Klara att vara den ledande nationalscenen i Sverige vad gäller teater för barn och unga. Det är första gången som barn och unga har en egen nationalscen. Unga Klara ska nå barn och unga i hela landet och ska samverka med berörda aktörer som bidrar till detta.

Operan, Dramaten och Unga Klara ska även årligen återrapportera hur många gästspel och turnéer de genomför inom och utom landet.

Både Operan och Dramaten arbetar för att nå publik över hela landet genom digitala kanaler. För 2018–2020 har Operan, Dramaten och Riksteatern fått extra medel om totalt 15 miljoner kronor per år för att främja tillgången av scenkonst i hela landet genom digitala utsändningar. Operan och Dramaten har även ett kontinuerligt samarbete med bland andra Sveriges Radio och Sveriges Television i syfte att nå ut med sina verksamheter i hela landet.

Regeringen stödjer Operans hedrande av operasångaren Birgit Nilsson som skulle ha fyllt 100 år 2018 med 500 000 kronor. Operan genomförde

Skr. 2017/18:264 en jubileumskonsert som direktsändes i hela landet och internationellt via Opera Vision som är Opera Europas nya digitala plattform.

Under 2018 skulle även Ingmar Bergman ha fyllt 100 år. Regeringen har tilldelat Dramaten 3 miljoner kronor för jubileumsåret. Satsningen ska bl.a. med utgångspunkt i nationalscensuppdraget vara en angelägenhet i hela landet. Även Stiftelsen Ingmar Bergman och Stiftelsen Bergmancenter på Fårö har fått i uppdrag att uppmärksamma jubileumsåret med fokus på att nå ut brett geografiskt och till nya målgrupper.

Riksteatern och Dansens hus

Det är angeläget att scenkonsten når ut i hela landet. Den ideella föreningen Riksteatern är en viktig aktör som får ett betydande statligt stöd för att producera och turnera scenkonst av hög kvalitet i hela landet. Teatern ska samverka med lokala, regionala och nationella aktörer och det fria kulturlivet så att kulturen ska komma fler till del i hela landet. Riksteatern har totalt 227 lokala riksteaterföreningar som finns i samtliga län.

Enligt regeringens riktlinjer ska Riksteatern bl.a. särskilt verka för att nå barn och ungdomar och nya målgrupper. Riksteatern har i uppdrag att medverka för att genomföra satsningen Äga rum (se avsnitt 2.3.1). Riksteatern ska vara ett expertstöd för hela scenkonstområdet och verka för att vidareutveckla scenkonstens betydelse för social sammanhållning, delaktighet och öppen demokratisk dialog i hela landet och därmed en hållbar samhällsutveckling.

Under 2016 fick Riksteatern ett särskilt riktat stöd (1,5 miljoner kronor) för att i samverkan med Unga Klara möjliggöra en Sverigeturné av föreställningen X, som handlar om att leva i Sverige idag, med avstamp i att Sverige också har en kolonial och rasistisk historia. Denna föreställning turnerades till Umeå, Skellefteå, Göteborg och Malmö och nådde många barn och ungdomar.

Som framgår av tabell 2.11 nedan har Riksteaterföreningarnas olika arrangemang dragit publik motsvarande en stor andel av befolkningen i framför allt Västerbotten, Västernorrland, Jämtland och Blekinge län.

Även Dansens hus ska verka för att kulturen ska komma fler till del i hela landet. Regeringen anger i riktlinjerna till Dansens hus att verksamheten ska medverka i Dansnät Sverige som består av 12 parter i totalt 14 län som turnerar och sprider danskonst runt om i landet. Parterna består bl.a. av institutioner, dansscener, kommuner och landsting.

Tabell 2.11 Besökare vid Riksteaterns arrangemang 2017

Skr. 2017/18:264

Län	Besökare vid arrangemang	Länsvis andel av totalt antal besökare	Besökare i procent av länets befolkning
Blekinge	13 479	3,3 %	8,5 %
Dalarna	10 538	2,6 %	3,7 %
Gotland	874	0,2 %	1,5 %
Gävleborg	21 479	5,2 %	7,5 %
Halland	7 090	1,7 %	2,2 %
Jämtland	11 558	2,8 %	8,9 %
Jönköping	10 833	2,6 %	3,0 %
Kalmar	15 026	3,7 %	6,2 %
Kronoberg	12 742	3,1 %	6,5 %
Norrbottnen	11 894	2,9 %	4,7 %
Skåne	58 629	14,3 %	4,4 %
Stockholm	50 828	12,4 %	2,2 %
Södermanland	12 657	3,1 %	4,4 %
Uppsala	2 041	0,5 %	0,6 %
Värmland	6 822	1,7 %	2,4 %
Västerbotten	47 870	11,7 %	17,9 %
Västernorrland	25 541	6,2 %	10,4 %
Västmanland	7 126	1,7 %	2,6 %
Västra Götaland	57 959	14,1 %	3,4 %
Örebro	7 503	1,8 %	2,5 %
Östergötland	18 371	4,5 %	4,0 %
Riket totalt	410 860	100,0 %	

Källa: Riksteatern

Vissa aktörer av kulturpolitiskt intresse

Inom scenkonstområdet pekar regeringen också ut vissa aktörer av kulturpolitiskt intresse som Statens kulturråd sedan fördelar statligt stöd till. De utpekade aktörerna är Dansnät Sverige, Eric Sahlström-institutet, Eric Ericsons kammarkör, Ulriksdals slottsteater, Internationella Vadstena Akademin, Kungl. Musikaliska Akademin, Orienteatern och Strindbergs intima teater.

2.6 Det fria kulturlivet

Förbättrade förutsättningar för den fria konsten

De enskilda kulturskaparna tillhör kulturlivets absoluta fundament. Att de kan arbeta under rimliga villkor är en förutsättning för ett vitalt och dynamiskt kulturliv. I tider där makthavare i flera länder begränsar kulturaktörers oberoende och yttrandefrihet finns det också särskilda skäl att värna och lyfta den fria konsten.

Regeringen har därför förstärkt det fria kulturlivet med totalt 115 miljoner kronor fr.o.m. 2018. Satsningen innebär bl.a. en förstärkning med 60 miljoner kronor av stipendier och ersättningar som fördelas direkt till konstnärer. En del av dessa medel kan även gå till nyskapande projekt inom ramen för Kulturbryggans verksamhet. Kulturrådets anslag till fria grupper inom scenkonstområdet har tillförts 25 miljoner kronor och fria aktörer inom bild- och formområdet har tillförts 12 miljoner kronor. Därutöver förstärks stödet till konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön med 10 miljoner kronor, via Statens konstråd. Även stödet till utgivning av litteratur och kulturtidskrifter förstärks med åtta miljoner kronor.

Förstärkningarna på bild- och formområdet ligger i linje med regeringens handlingsplan för bild och form. I handlingsplanen från 2017 presenteras nio punkter som ska stärka bild- och formområdet med särskilt fokus på konstnärernas villkor.

Länsvis fördelning av statens stöd till enskilda konstnärer

Konstnärsnämnden har regeringens uppdrag att främja konstnärers möjligheter att utveckla sitt konstnärskap och verka för konstnärlig utveckling genom att fördela statliga bidrag och ersättningar samt genom andra främjande åtgärder. Under 2017 fördelade Konstnärsnämnden ca 151 miljoner kronor i stipendier och bidrag, se tabell 2.12 nedan. Den geografiska fördelningen av de beviljade ansökningarna motsvarar i stort var konstnärer i Sverige bor idag. Enligt rapporten Konstnärernas demografi, inkomster och sociala villkor, som Konstnärsnämnden presenterade 2016, framgår att 69 procent av konstnärerna över 20 år bor i de tre storstadslänen. De kan dock vara verksamma även i andra delar av landet.

Tabell 2.12 Konstnärsnämndens bidragsgivning till enskilda konstnärer

Skr. 2017/18:264

Län	Antal ansökningar	Bidrag	Andel av totala stödet
Blekinge	22	140 000	0,1 %
Dalarna	103	1 805 000	1,6 %
Gotland	75	905 400	0,8 %
Gävleborg	78	590 000	0,5 %
Halland	87	609 400	0,5 %
Jämtland	67	670 000	0,6 %
Jönköping	52	544 000	0,5 %
Kalmar	90	1 466 400	1,3 %
Kronoberg	43	608 000	0,5 %
Norrbottnen	75	1 252 400	1,1 %
Skåne	1 214	16 654 340	14,5 %
Stockholm	4 653	63 397 860	55,2 %
Södermanland	87	595 000	0,5 %
Uppsala	147	931 660	0,8 %
Värmland	75	391 400	0,3 %
Västerbotten	110	2 058 800	1,8 %
Västernorrland	69	701 400	0,6 %
Västmanland	55	403 000	0,4 %
Västra Götaland	1 513	18 355 600	16,0 %
Örebro	72	524 000	0,5 %
Östergötland	83	877 000	0,8 %
Utlandsbaserade konstnärer	112	1 448 300	1,3 %
Totalt	8 882	114 928 960	100,0 %

Källa: Konstnärsnämnden

Av tabell 2.12 ovan framgår att Konstnärsnämndens stipendie- och bidragsgivning till enskilda konstnärer (dvs. exkl. Kulturbryggan) och har fördelats till samtliga län 2017. Kulturbryggan som fördelar bidrag till konstnärlig förnyelse och utveckling har 2016–2017 fördelat stöd till projekt som genomförts i 19 av de 21 länen.

Musikplattformen vid Statens musikverk har i uppgift att främja ett varierat musikaliskt utbud i hela landet genom sin bidragsgivning, främst till det fria musiklivet. Den länsvisa fördelningen av projektbidragen visar att det finns en koncentration kring storstäderna, men att nästan samtliga län finns representerade i bidragsgivningen. Musikplattformen samarbetar med lokala och regionala aktörer för att uppnå en bättre spridning i hela landet. Även Kulturrådets bidragsgivning till det fria kulturlivet fördelas till samtliga län.

En konstnärspolitisk utredning

Konstnärer ska kunna leva på och utveckla sitt konstnärskap. Det är en av regeringens kulturpolitiska prioriteringar. Goda förutsättningar för de enskilda kulturskaparna och den fria konsten är en förutsättning för ett

vitalt kulturliv. Regeringen tillsatte därför i november 2016 en utredning om konstnärernas villkor. Betänkandet *Konstnär – oavsett villkor?* (SOU 2018:23) är nu ute på remiss till ett stort antal instanser.

Betänkandet innehåller förslag som syftar till bl.a. att stärka professionella konstnärers möjligheter att försörja sig på sitt konstnärliga arbete i hela landet.

Höjd biblioteksersättning till författare, översättare, tecknare och fotografer

En statlig biblioteksersättning betalas varje år ut till författare, illustratörer, översättare, tecknare och fotografer vars verk lånas ut från folk- och skolbiblioteken runt om i landet. Under 2014–2018 har ersättningen höjts med nära 25 miljoner kronor och en ytterligare höjning med dryga 7,8 miljoner kronor har aviserats för 2019. Detta är en historiskt stor ökning som stärker upphovsmännen och därmed yttrandefriheten. Regeringen vill med höjningen även visa på bibliotekens betydelse för det demokratiska samtalet och vikten av det fria ordet.

Scenkonstallianser och centrubildningar

Arbetsmarknaden på kulturområdet omfattar en stor andel tillfälliga anställningar och det finns därför ett stort antal frilansande scenkonstnärer. Scenkonstallianserna på teater-, dans- och musikområdet verkar för att öka frilansande scenkonstnärers sociala och ekonomiska trygghet, avlasta arbetslöshetskassan, utveckla matchning och förmedling samt stimulera den konstnärliga utvecklingen.

Regeringen förstärkte fr.o.m. 2015 scenkonstallianserna med totalt 20 miljoner kronor årligen. År 2018 uppgår stödet till allianserna till 82,2 miljoner kronor. Antalet anställda var totalt 390 vid utgången av 2017.

Centrubildningarna samlar drygt 10 000 fria professionella kulturutövare inom olika konstområden i Sverige och arbetar med kompetensutveckling och förmedling av uppdrag. De spelar en viktig roll för frilansande konstnärliga utövares arbetsmöjligheter. Statens kulturråd har under 2017 fördelat nästan 26 miljoner kronor till centrubildningar inom olika konstområden.

Handlingsplan till det fria ordets försvar

Regeringen presenterade 2017 handlingsplanen *Till det fria ordets försvar*, som riktar sig till utsatta journalister, förtroendevalda och konstnärer. Yttrandefrihet, delaktighet, samtal och en fri och obunden kultur är viktiga utgångspunkter för ett öppet demokratiskt samhälle. På senare år har var sjätte författare och bildkonstnär varit utsatta för hot, trakasserier, stöld, våld eller skadegörelse. Konstnärer med utländsk bakgrund hör enligt rapporten *Kulturanalys 2016* till de särskilt utsatta. Konstnärsnämnden har sedan 2017 ett särskilt uppdrag att utveckla former för att ge stöd till utsatta konstnärer i hela landet. Extra medel har tillförts Konstnärsnämnden för detta uppdrag som under våren 2018 lanserade en webguide till stöd för utsatta konstnärer.

Det är angeläget att Sverige står upp för förföljda konstnärer från andra länder och att kommuner runt om i landet kan erbjuda dessa fristäder. Sverige är det land i världen som har flest antal fristäder, totalt 21 kommuner, med god spridning från Luleå i norr till Malmö i söder och 4 landsting (Dalarna, Jönköping, Skåne och Västra Götaland).

Statens kulturråd har i uppdrag att verka för fler fristäder i landet. I april 2017 lämnades rapporten Fristadssystemet i Sverige – Erfarenheter av och förslag till förbättringar till Regeringskansliet. En följd av denna rapport är att regeringen öronmärkt medel för en nationell fristadssamordnare i regleringsbrevet till Statens kulturråd för 2018.

2.7 Kulturarvspolitik för ett Sverige som håller ihop

Kulturarvet är en angelägenhet för alla i hela landet. Därför ska alla ha möjlighet att ta del av den kunskap som kulturarvet rymmer oavsett var i landet man bor. Lika tillgång till kulturarvet är en demokratisk rättighet.

I propositionen Kulturarvspolitik (prop. 2016/17:116, bet. 2016/17:KrU9, rskr. 2016/17:281) har regeringen för första gången presenterat en samlad politik för kulturarvsområdet. Propositionen innehåller utgångspunkter för det offentliga kulturarvsarbetet. Här anges att kulturarvet kan förstås som spår och uttryck från det förflutna som tillskrivs värde och används i samtiden. För att kulturarvets värden ska komma hela samhället till del bör kulturarvsarbetet vidareutvecklas så att det offentliga samtalen om kulturarv vidgas och att medskapande och engagemang främjas. Kulturarvet är inte statiskt utan förändras över tid. För samhället i stort är det viktigt att det offentliga kulturarvsarbetet kan bidra till en allsidig förståelse av det förflutna.

I och med att riksdagen antog propositionen Kulturarvspolitik har en museilag (2017:563) inrättats. Lagen trädde kraft den 1 juli 2017 och omfattar det allmänna museiväsendet, dvs. museer som drivs av stat, landsting och kommun samt museer vars ledningar i huvudsak utses av det allmänna. Av lagen framgår att museerna ska bidra till samhället och dess utveckling genom att främja kunskap, kulturupplevelser och fri åsiktsbildning. I en särskild bestämmelse regleras att innehållet i verksamheten ska stå fritt från politisk påverkan. Lagen anger även att museiväsendet ska samverka för att ge alla i hela landet tillgång till museernas samlade resurser. Detta möjliggörs bl.a. genom att statliga museer får donera föremål till kommunala museer och att kommunala museer får låna ut föremål till aktörer utanför kommungränsen.

I enlighet med propositionen har Riksantikvarieämbetet getts ett samlat ansvar för museifrågor och ska vara ett stöd för museisektorn. En sådan nationell funktion har efterfrågats länge av sektorn. Riksantikvarieämbetet får därmed även en mer tydlig roll vad gäller att bevaka dessa intressen inom kultursamverkansmodellens samverkansråd.

I propositionen framgår även regeringens syn på kulturmiljöpolitiken. De nationella kulturmiljömålen från 2014 gäller fortfarande och styr de statliga insatserna på kulturmiljöområdet och inspirerar och vägleder

politiken i kommuner och landsting. I propositionen konstaterar regeringen att kulturmiljöfrågorna är tvärsektoriella och berör många politikområden. För att skapa bättre förutsättningar för kulturmiljöns potential för ett hållbart samhälle har därför regeringen gett tio nationella myndigheter, bl.a. Trafikverket, Boverket, Statens jordbruksverk, och Naturvårdsverket i uppdrag att ta fram vägledande strategier för kulturmiljöfrågor (dnr Ku2017/01563/KL). Riksantikvarieämbetet och länsstyrelserna har ett särskilt ansvar för kulturmiljöarbetet, där det bl.a. ingår att besluta om det statliga stödet för vård av kulturmiljöer. År 2018 uppgår stödet till kulturmiljövård till drygt 270 miljoner kronor, en ökning jämfört med 2014 då anslaget uppgick till 251 miljoner kronor. Det bör dock noteras att år 2014 ingick statens stöd till arbetslivsmuseer i anslaget för bidrag till kulturmiljövård, medan för 2018 utgör stödet till arbetslivsmuseer ett eget anslag på 8 miljoner kronor. I samverkan med regioner, kommuner och ideella verksamheter möjliggör det statliga stödet ett kulturmiljöarbete som når ut i hela landet. Länsstyrelserna beslutar om stora delar av medlen. Tabell 2.13 nedan visar den länsvisa fördelningen 2017.

Tabell 2.13 Bidrag till kulturmiljövård, länsvis fördelning 2017 tusentals kronor.

Skr. 2017/18:264

Län	Utbetalat bidrag	Länsvis andel av totala stödet
Stockholm	16 259	7,6 %
Uppsala	10 534	4,9 %
Södermanland	10 208	4,7 %
Östergötland	9 150	4,3 %
Jönköping	10 979	5,1 %
Kronoberg	7 349	3,4 %
Kalmar	8 949	4,2 %
Gotland	8 021	3,7 %
Blekinge	7 735	3,6 %
Skåne	12 336	5,7 %
Halland	12 620	5,9 %
Västra Götaland	21 049	9,8 %
Värmland	7 773	3,6 %
Örebro	9 956	4,6 %
Västmanland	11 528	5,4 %
Dalarna	9 969	4,6 %
Gävleborg	8 761	4,1 %
Västernorrland	8 086	3,8 %
Jämtland	7 495	3,5 %
Västerbotten	8 691	4,0 %
Norrbottn	7 661	3,6 %
Riket totalt	215 109	100,0 %

Källa: Riksantikvarieämbetet

Som tabell 2.13 visar lämnas bidrag till kulturmiljövård inom samtliga län. Kulturmiljöer återfinns i alla delar av landet, såväl i städer som på landsbygden. Bidragen används bl.a. till att vårda och tillgängliggöra kulturmiljöer, kulturlandskap och fornlämningar samt till kunskapsunderlag för att tillvarata kulturhistoriska värden i samhällsplaneringen. Bidragen används även för att öka delaktigheten i kulturarvsarbetet. Många åtgärder och arbeten genomförs i samverkan bl.a. med besöksnäringen och naturvården. Några exempel är vård och tillgängliggörande av världsarven, utveckling av Bergslagens gruvmiljöer och kulturarv till besöksmål, synliggörande av romernas betydelse för Falkenberg under 1800- och 1900-talet och i de nordligaste länen främjande av nya berättelser och tolkningar kopplat till samernas kulturarv och kulturmiljöer.

Regeringen har under mandatperioden utvecklat stödet till arbetslivsmuseer så att även hembygdsmuseer och ideella kulturarvsverksamheter ska kunna omfattas. Det övergripande ändamålet med bidraget är att öka delaktigheten i kulturarvsarbetet och allmänhetens tillgång till kulturarvet. År 2018 uppgår det statliga stödet till kulturarvsarbete till 16 miljoner kronor att jämföra med 6 miljoner till arbetslivsmuseerna 2014.

Fr.o.m. 2018 har regeringen förstärkt stödet till Stiftelsen Arbetets museum med 2,5 miljoner kronor årligen för försöksverksamheten Kunskapscentrum för arbetslivsmuseer. Genom denna verksamhet har 65 utbildningstillfällen på arbetslivsmuseer över hela landet ägt rum med syftet att uppnå en ökad kunskapsöverföring mellan generationer och få fler unga att engagera sig i arbetslivsmuseernas verksamhet och vårt gemensamma kulturarv.

Svenska kyrkan får kyrkoantikvarisk ersättning från staten för kulturhistoriskt motiverade kostnader i samband med vård och underhåll av de kyrkliga kulturminnena. Sedan 2010 uppgår ersättningen till 460 miljoner kronor per år. Genom det kyrkliga kulturarvet finns Svenska kyrkan fysiskt närvarande på de flesta orter i hela landet. Bland annat därför har det kyrkliga kulturarvet stora möjligheter att fungera som en resurs för en hållbar samhällsutveckling. I propositionen Kulturarvspolitik (prop. 2016/17:116) bedömde regeringen att en översyn bör göras inför kontrollstationen för den kyrkoantikvariska ersättningen som inträffar 2019. Denna översyn ska bl.a. tydliggöra hur det kyrkliga kulturarvets potential för en hållbar samhällsutveckling bättre kan tas till vara. Ett arbete med detta har inletts i Regeringskansliet.

Arkiv

Arkivområdet är en viktig del av kulturarvsområdet. Regeringen har tillsatt en särskild utredare som ska göra en bred översyn av arkivväsendet i hela landet (dir. 2017:106). En viktig del av utredningen är att belysa är det allmänna arkivväsendets relation till enskilda arkivbildare, bl.a. inom kultursamverkansmodellen. Utredaren ska lämna sina förslag i november 2019.

Regeringen har beslutat att fr.o.m. 2018 göra det möjligt för alla att utan avgift ta del av digital arkivinformation hos Riksarkivet, vilket bl.a. möjliggör gratis släkt- eller bygdeforskning. Drygt 100 miljoner digitala bilder med arkivinformation har därmed blivit fritt tillgängliga. Denna reform på totalt 10 miljoner kronor per år är tillsammans med den fria entrén till statliga museer, ett viktigt steg i arbetet för mer kultur till fler i hela landet.

Museer och fri entré till statliga museer

De statliga museerna är hela Sveriges museer. Regeringen införde fri entré vid vissa statliga museer redan fr.o.m. den 1 februari 2016. Anslaget till museerna ökade med totalt 80 miljoner kronor för att möjliggöra detta. Syftet är att så många som möjligt ska kunna besöka och uppleva museernas samlingar och verksamheter. Besökssiffrorna har varit positiva sedan den fria entrén infördes. I genomsnitt kommer mer än hälften av besökarna från utlandet och från andra delar av Sverige än det län som museet ligger i. Besöken till de museiverksamheter som tidigare varit avgiftsbelagda, har ökat med totalt 17 procent perioden 2015–2017, (Myndigheten för kulturanalys rapport Besöksutvecklingen för de centrala museerna 2017). Det totala antalet besök vid de centrala museerna uppgick 2017 till drygt 8 miljoner. Med centrala museer menas statliga museimyndigheter samt stiftelser med museiuppgifter som får bidrag från regeringen.

Av tabell 2.14 nedan framgår vilka museer som numera har fri entré. Fem av museerna ligger utanför Stockholms län; Flygvapenmuseum i Linköping, Marinmuseum i Karlskrona, Moderna museet i Malmö, Skokloster slott i Håbo och Världskulturmuseet i Göteborg. Övriga ligger i Stockholm.

Tabell 2.14 Statliga museer med fri entré

Fri entré fr.o.m. februari 2016

Armémuseum	Moderna museet i Stockholm och Malmö
Etnografiska museet	Nationalmuseum
Flygvapenmuseum i Linköping	Naturhistoriska riksmuseet
Hallwylska museet	Sjöhistoriska museet
Historiska museet	Skoklosters slott
Kungl. Myntkabinettet	Statens centrum för arkitektur och design
Livrustkammaren	Världskulturmuseet i Göteborg
Marinmuseum i Karlskrona	Östasiatiska museet
Medelhavsmuseet	

För att öka tillgängligheten och delaktigheten till kultur i hela landet, t. ex. genom samarbeten med regionala museer, har regeringen tillfört Nationalmuseum två miljoner kronor årligen fr.o.m. 2016. Nationalmuseum har utifrån denna förstärkning beslutat om ett samarbete med Jamtli om en etablering av en filial i Östersund, Nationalmuseum Jamtli. Denna verksamhet öppnar sommaren 2018. Etableringen har även möjliggjorts genom EU:s strukturfonder, Östersunds kommun, Region Jämtland Härjedalen och ett brett samarbete med näringslivet.

Sedan 2009 har Moderna Museet en filial i Malmö, som drivs genom en trepartslösning mellan staten, regionen och kommunen. Under 2016 träffade parterna ett nytt avtal. Avtalet ger museet mer stabila ekonomiska förutsättningar för utställningsverksamheten bl.a. med urval ur Moderna museets samling. Vidare har regeringen stärkt anslaget för stöd till vissa museer 2018 med fem miljoner kronor för att möjliggöra en fördjupad förstudie om förutsättningarna för ett demokrati- och migrationsmuseum i Malmö. En förstudie har tidigare genomförts av Malmö kommun med stöd av bl.a. Statens historiska museum.

Staten stöder även museer runt om i landet genom bidragsgivningen inom kultursamverkansmodellen. Ca 15 procent av medlen inom modellen fördelades 2017 till regional museiverksamhet. Den nya museilagen gör att museer runt om i hela landet får helt nya förutsättningar för att samverka och låna föremål från varandra.

2.8 Gestaltad livsmiljö – arkitektur, form och design

Regeringen presenterade i februari 2018 en ny arkitektur-, form- och designpolitik för hållbara gestaltade livsmiljöer i propositionen Politik för gestaltad livsmiljö (prop. 2017/18:110, bet. 2017/18:CKrU1, rskr.

2017/18:316). I propositionen föreslår regeringen ett nytt nationellt mål för arkitektur-, form och designpolitiken. Propositionen tar ett helhetsgrepp om arbetet med den gestaltade livsmiljön och utgör samtidigt en samlad nationell arkitekturpolicy.

Regeringen bedömer i propositionen att samverkan mellan berörda myndigheter på arkitektur-, form- och designområdet bör stärkas. Regeringen framhåller att Boverket, Statens centrum för arkitektur och design, Riksantikvarieämbetet och Statens konstråd, bör fördjupa samverkan för att stimulera kunskapsuppbyggnad, erfarenhetsutbyte och spridning av goda exempel för att främja hållbara gestaltade livsmiljöer.

Statens centrum för arkitektur och design har ett särskilt uppdrag att vara mötesplats inom arkitektur, form och design och kan inom ramen för sitt uppdrag utveckla samarbete med institutioner och stödja utvecklingen av regionala och lokala mötesplatser. Statens konstråd ska stärka kunskapsutveckling inom offentlig konst och gestaltning av gemensamma miljöer för att möta behovet hos kommuner och andra aktörer i hela landet av kompetensutveckling och konkret rådgivning. Regeringen har beslutat och aviserat förstärkningar till Statens konstråd med 20 miljoner kronor per år 2018–2020 för detta uppdrag.

Vidare bedömer regeringen att statliga myndigheter har ett ansvar att agera förebildligt för hållbara gestaltade livsmiljöer. Det gäller speciellt de myndigheter som förvaltar fastigheter, Fortifikationsverket, Naturvårdsverket, Sjöfartsverket, Statens fastighetsverk, Svenska kraftnät och Trafikverket.

I propositionen framgår att det behövs ett tydligare samlat ansvar för samordning, kompetensstöd och främjande insatser till offentliga aktörer på nationell, regional och lokal nivå, i frågor om arkitektur och gestaltad livsmiljö i syfte att bl.a. bidra till hög arkitektonisk kvalitet i hela landet. Boverket har därför fått i uppdrag att bedriva ett sådant samlat ansvar (N2018/02273/SPN).

Regeringen bedömde i propositionen att statens stöd till allmänna samlingslokaler och icke-statliga kulturlokaler runt om i landet även bör omfatta utomhusmiljöer i anslutning till lokalerna. Statens stöd till allmänna samlingslokaler har ökat med 20 miljoner kronor fr.o.m. 2017 och med ytterligare 10 miljoner kronor för 2019 och 2020.

3 Kultur i hela landet genom andra politikområden

Kulturens frihet och oberoende är utgångspunkten vid samverkan med andra politikområden. Sådan samverkan bidrar till att ge kulturen en stark ställning i hela landet. Kulturverksamheter bidrar samtidigt till att uppfylla nationella mål inom andra politikområden.

Kulturlivets förutsättningar för att utvecklas runt om i landet, i städer, tätorter, landsbygder och glesbygder påverkas av hur andra politikområden arbetar med och påverkar kulturområdet.

Kulturverksamheter bidrar samtidigt på många sätt till nationella mål inom flertalet politikområden. I detta avsnitt redogörs för hur regeringen inom andra politikområden arbetar med och påverkar kulturområdet samt på vilket sätt kulturverksamheter bidrar till att uppfylla nationella mål inom vissa andra politikområden.

3.1 Det civila samhällets roll för kultur i hela landet

Runt om i landet utvecklar och bedriver det civila samhällets aktörer många verksamheter som är en förutsättning för ett levande och fritt kulturliv.

Inom kultursamverkansmodellen samverkar staten, landstingen, kommunerna och det professionella kulturlivet med det civila samhällets aktörer i arbetet med att ta fram och genomföra de regionala kulturplanerna. För att bidra till att det civila samhället har goda förutsättningar inom kultursamverkansmodellen har Statens kulturråd regeringens uppdrag att lämna bidrag till organisationer inom det civila samhället. Stöd har under 2017 lämnats till Amatörkulturens Samrådsgrupp och Ideell kulturallians, som arbetar både nationellt och regionalt med att ta fram modeller, metodmaterial och goda exempel om hur samråd kan utformas tillsammans med det civila samhället inom kultursamverkansmodellen.

För att stärka arbetet med att utveckla och sprida kunskap till gagn för det civila samhället har regeringen tillfört 7 miljoner kronor fr.o.m. 2018, huvudsakligen till Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor. En viktig del av satsningen innebär kompetenshöjande insatser till statliga myndigheter och politiker och tjänstemän på regional och lokal nivå i hela landet. En skrivelse om regeringens arbete med politiken för det civila samhället (skr. 2017/18:246) har överlämnats till riksdagen i maj 2018.

Riksteatern är en civilsamhällesorganisation med 227 lokala riksteaterföreningar som bedriver scenkonst i hela landet. Regeringen lämnar årligen ett betydande bidrag till Riksteatern med uppdrag om att bl.a. producera och turnera scenkonst av hög kvalitet, verka för ett starkt arrangörsled samt vara ett expertstöd för hela scenkonstområdet i syfte att främja scenkonstaktörer i hela landet (se även avsnitt 2.5).

En relativt stor andel av Statens kulturråds samlade bidragsgivning går till aktörer inom det civila samhället. Under 2017 gick ca 321 miljoner kronor till det civila samhället med en stor spridning av kulturverksamheter i hela landet. Regeringen anger sedan lång tid tillbaka att Statens kulturråd ska lämna statligt stöd till bl.a. centrala amatörkulturorganisationer, Skådebaneverksamhet, Folkets Hus och Parker, Bygdegårdarnas Riksförbund, Riksföreningen Våra Gårdar och centumbildningar som alla bedriver kulturverksamheter i hela landet. Satsningen Äga rum har ett särskilt fokus på organisationer inom det civila samhället som bedriver kulturverksamheter i bostadsområden med lågt valdeltagande eller socioekonomiska utmaningar, se avsnitt 2.3.1. Även andra kulturmyndigheter kan lämna bidrag till civila samhällets aktörer,

bl.a. Konstnärsnämnden/Kulturbryggan och Statens musikverk. Även Boverket kan lämna vissa stöd, bl.a. till icke-statliga kulturlokaler.

I propositionen Kulturarvspolitik (prop. 2016/17: 116, bet. 2016/17: KrU9, rskr. 2016/17:281) har ett nytt bidrag till ideellt kulturarvsarbete införts (se även avsnitt 2.7).

3.2 Public service-företagens kulturuppdrag

Sveriges Television AB (SVT) och Sveriges Radio AB (SR) är betydande kulturproducenter och bidrar till att tillgängliggöra ett mångsidigt kulturutbud i hela landet. Public service ska präglas av oberoende och stark integritet och bedrivs självständigt i förhållande till staten och andra maktsfärer i samhället. Programutbudet ska vara mångsidigt och spegla förhållanden i hela landet och den variation som finns i befolkningen. SR och SVT har i sina sändningstillstånd uppdrag att förmedla ett kulturutbud som fördjupas, utvecklas och vidgas under tillståndsperioden 2014–2019.

SVT:s och SR:s kulturuppdrag har flera delar. I programverksamheten ska de bevaka, spegla och kritiskt granska kulturlivet, på egen hand och tillsammans med andra producera kulturprogram i vid mening samt tillgängliggöra föreställningar, konserter och andra kulturhändelser i samarbete med institutioner och fria kulturproducenter i hela landet. SVT har därutöver ett ansvar att bidra till utvecklingen av svensk filmproduktion.

Varje vecka tar närmare nio av tio invånare del av något ur SVT:s utbud. Under 2017 har SVT samarbetat med ett 30-tal kulturinstitutioner och aktörer inom scenkonstområdet i hela landet, bl.a. med Malmö Opera och Göteborgs symfoniker. SVT har även åtagit sig att lämna bidrag till svensk filmproduktion med över 100 miljoner kronor per år 2017–2019.

SR:s samarbeten med kulturinstitutioner har, mätt i antal utsändningar, ökat under åren 2014–2017 och uppgick 2017 till över 3 000. I kulturuppdraget ingår att sprida musik till hela landet. Drygt 60 procent av radions totala utbud utgörs av musik. SR eftersträvar ett mer jämställt musikutbud och andelen musik skriven och framförd av kvinnor har ökat i alla kanaler. SR är också Sveriges största konsertscen och ungefär hälften av alla konserter som sändes 2017 inom konstmusikområdet producerades utanför Stockholm. SR beställer återkommande ny musik av svenska tonsättare. 2017 beställde SR och Berwaldhallen 13 verk. Konserthusverksamheten som bedrivs i Berwaldhallen genom Sveriges Radios symfoniorkester och Radiokören är viktiga delar av det svenska skapande kulturlivet som genom utsändningar i radio och tv når hela landet.

3.3 Nytt mediestöd för stärkt lokal journalistik i hela landet

Lokala nyhetsmedier står för en stor del av den lokala bevakningen och utgör en viktig källa till information om kultur- och samhällsfrågor och om den demokratiska processen i kommuner och landsting för stora grupper. Regeringen lämnade i mars 2018 propositionen Journalistik i hela landet

(prop. 2017/18:154, bet. 2017/18:KU43) till riksdagen. I propositionen föreslår regeringen en kombination av nya teknikneutrala stödformer för nyhetsjournalistik, särskilt på lokal nivå, och en förstärkning och förlängning av nuvarande presstöd till dagstidningar. Bland annat föreslås ett helt nytt stödsystem för att stärka lokal journalistik i geografiska områden som saknar eller har svag journalistisk bevakning. Presstödsanslaget föreslås höjas med 55 miljoner kronor 2019 (totalt 622 miljoner kronor) och 110 miljoner kronor fr.o.m. 2020 (totalt 677 miljoner kronor).

Skr. 2017/18:264

3.4 Det samiska folkets och de nationella minoriteternas kultur

Målet för minoritetspolitiken är att ge skydd för de nationella minoriteterna och att stärka deras möjlighet till inflytande samt att stödja de historiska minoritetsspråken så att de hålls levande. Språk och kulturell identitet är ett av tre delområden inom politikområdet. Språk och kultur är även kärnan i de nationella minoriteternas identitet. Det är viktigt att de nationella minoriteterna har goda förutsättningar för att överföra språk och kultur mellan generationer. Detta framgår särskilt av propositionen En stärkt minoritetspolitik (prop. 2017/18:299) som regeringen lämnade till riksdagen i mars 2018.

Inom kulturpolitiken har regeringen stärkt det befintliga stödet till det samiska folket och de nationella minoriteterna med 10 miljoner kronor fr.o.m. 2018, utöver att redan 2016 ha höjt anslaget för samisk kultur med en miljon kronor. Vidare har regeringen stärkt Åjtte, Svenskt fjäll- och samemuseum med 1 miljon kronor fr.o.m. 2018 och Judiska museet med en tillfällig förstärkning på totalt 4,5 miljoner kronor 2018–2020. Statens stöd inom kultursamverkansmodellen ska också uppmärksamma de nationella minoriteternas kultur. Statens kulturråd bedömer i rapporten Redovisning av hur Kulturrådet verkar för det samiska folkets och nationella minoriteters kultur år 2017, att modellen bidragit till och är ett bra verktyg för regionerna i arbetet för att öka kunskapen om och intresset för de nationella minoriteterna.

3.5 Arbete för att motverka sexuella trakasserier på kulturområdet

Att inte utsättas för diskriminering är en mänsklig rättighet. Sexuella trakasserier är en form av diskriminering enligt diskrimineringslagen. De missförhållanden som metoo-rörelsen vittnar om visar på att sexuella trakasserier förekommer inom många delar av samhället, även inom kulturområdet. Detta framgår bl.a. av upproppen från kvinnor i olika konstnärliga yrkesgrupper, exempelvis tystnadtagnings-, visjungerut-, närmusikentystnar, tystdans, metoo-backstage och konstnärligfrihet.

Kultur- och demokratiministern har genomfört ett antal åtgärder med anledning av upproppen. Statens kulturråd har regeringens uppdrag att i

dialogen med landstingen, inom ramen för kultursamverkansmodellen, särskilt lyfta frågan om sexuella trakasserier.

I december 2017 presenterade regeringen de tio första kulturpolitiska stegen mot sexuella trakasserier inom kulturområdet. De innefattar bl.a. att de nationella scenerna Kungl. Operan och Dramaten samt den ideella föreningen Riksteatern ska synliggöra hur de förebygger och motverkar sexuella trakasserier och andra former av diskriminering. Filminstitutet har på regeringens uppdrag arrangerat ett internationellt seminarium vid filmfestivalen i Cannes i maj 2018 om arbetet för jämställdhet och mot sexuella trakasserier i filmbranschen. Regeringen har även under våren 2018 uppdragit till Diskrimineringsombudsmannen (DO) och Arbetsgivarverket (AV) att ta fram en gemensam digital plattform med stöd till arbetsgivare i hela landet för att förebygga och förhindra sexuella trakasserier i arbetslivet.

3.6 Regional tillväxt

I regeringens nationella strategi för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020 framgår att kultur och kulturmiljöer bidrar till att skapa utvecklingskraft i alla delar av landet. I varje län tar de regionalt utvecklingsansvariga aktörerna (13 landsting, Gotlands kommun, sex samverkansorgan samt Länsstyrelsen i Stockholms län) fram regionala utvecklingsstrategier. Dessa strategier kan även samspela med de regionala kulturplanerna inom ramen för kultursamverkansmodellen. Den kulturella och kreativa sektorn samt besöksnäringen främjar innovation och näringslivsutveckling med betydelse för regional tillväxt och attraktionskraft. Den nationella strategin för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft omfattar insatser som finansieras både med nationella medel och med medel från EU:s olika fonder och program.

Forum för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft är en mötesplats för dialog och samverkan mellan regeringen och regionala aktörer med uppgifter inom regional tillväxt. De regionala aktörerna är vissa landsting, samverkansorgan, länsstyrelser och Gotlands kommun. Under 2017 deltog kultur- och demokratiministern vid ett tillfälle när dialogen bl.a. handlade om kulturens betydelse för samhällsbygget och om möjligheterna till utvecklad samverkan mellan regional tillväxt och kulturområdet.

Tolv statliga myndigheter och en stiftelse har på regeringens uppdrag (dnr N2014/2501/RT) tagit fram långsiktiga strategier för sin medverkan i det regionala tillväxtarbetet och EU:s sammanhållningspolitik 2014–2020. Fyra av dem återfinns inom kulturområdet; Statens kulturråd, Riksantikvarieämbetet, Riksarkivet och Filminstitutet. Under våren 2018 har dessa aktörer redovisat sina insatser och vad som återstår att göra.

Inom det regionala tillväxtarbetet fördelar de regionalt utvecklingsansvariga, länsstyrelserna och Tillväxtverket projektstöd från anslag 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder till olika verksamheter*. År 2016 fördelade dessa aktörer totalt ca 860 miljoner kronor, varav 41 miljoner kronor till kultur- och fritidsområdet. Särskilt i Västernorrlands, Jämtlands och Gotlands län valde aktörerna att prioritera kultur- och fritidsområdet.

3.7 Besöksnäringen

Regeringen har utvecklat Sverige som besöksland. Kultur, kulturmiljö och kulturarv är ofta viktiga besöksanledningar. Kulturarvets och kulturmiljöns betydelse och samspel med besöksnäringen har bl.a. särskilt uppmärksammats av Riksantikvarieämbetet som under 2014–2016 haft i uppdrag att utveckla, samla och sprida goda exempel på hur kulturmiljön kan vara en viktig resurs i nya och befintliga gruvsamhällen i Bergslagen.

Betänkandet Ett land att besöka (SOU 2017:95) överlämnades till regeringen i december 2017. I betänkandet föreslås flera insatser för att öka och tillvarata kulturens betydelse som reseanledning och besöksmål. Betänkandet har varit på bred remiss och 290 instanser runt om i hela landet har lämnat synpunkter under våren 2018.

3.8 Kulturella och kreativa näringar

En stark kulturpolitik är en av förutsättningarna för att de kulturella och kreativa näringarna ska utvecklas väl. Tillväxtverket, Statens kulturråd, Konstnärsnämnden och Filminstitutet har i sina respektive regleringsbrev och riktlinjer i uppdrag att främja de kulturella och kreativa näringarnas utveckling. Samtliga läns regionala kulturplaner belyser de kulturella och kreativa näringarna.

Under 2017 tog Tillväxtverket fram statistikredskapet Kreametern. Det gjordes i samverkan med bl.a. SCB, Statens kulturråd och Myndigheten för kulturanalys. Kreametern tillhandahåller uppgifter om kulturella och kreativa näringar, per region och per bransch. Högst andel kulturella och kreativa näringar, som andel av antalet totala företag, återfinns i storstadslänen. I Stockholm är den 18 procent medan den är drygt 11 procent i Västra Götaland och Skåne. I Uppsala, Halland, Gotland, Blekinge och Kronobergs län är andelen över 9 procent

De kulturella och kreativa näringarna är viktiga och skapar goda förutsättningar för export och Sverigefrämjande. I regeringens exportsstrategi pekas de ut som ett särskilt fokusområde. Inom ramen för det arbetet har ett Team Sweden med representation från berörda näringar och myndigheter bildats för de kulturella och kreativa.

Ett särskilt nationellt stöd, riktat till professionella mellanledsaktörer inom kulturområdet, kan sökas hos Statens kulturråd. Bidraget finansieras av Tillväxtverket. Verksamheter runt om i landet kan också söka medel från Kreativa Europa, som är Europeiska unionens program för de kulturella och kreativa sektorerna (se även avsnitt 4.2.1.).

3.9 Produktionsincitament för filminspelningar

I december 2016 gav regeringen Tillväxtverket i uppdrag att utreda förutsättningarna för att Sverige ska kunna införa någon form av produktionsincitament och finansieringsstimulanser för filminspelningar. Uppdraget genomfördes i samverkan med Filminstitutet och redovisades i december 2017. I rapporten föreslås att en produktionsrabatt till företag införs i syfte att attrahera utländska filmbolag så att fler arbetstillfällen skapas, men också så att kompetens, infrastruktur och kapacitet för den inhemska filmproduktionen upprätthålls och utvecklas. Förslaget berör såväl frågor om besöksnäring och sysselsättning som internationell konkurrenskraft och Sverigefrämjande. Förslaget har remitterats under våren 2018 och bereds inom Regeringskansliet.

3.10 Landsbygdspolitik

Regeringen har under våren 2018 överlämnat propositionen En sammanhållen politik för Sveriges landsbygder – för ett Sverige som håller ihop (prop. 2018/19:179). Propositionen framhåller bl.a. kulturens, kulturarvets och kulturmiljöns betydelse för landsbygders utveckling. Regeringen bedömer att tillgången till kultur bör vara god i hela landet och att skillnaderna mellan olika delar av landet när det gäller tillgången till kultur bör minska. I dagsläget finns ingen samlad bild av tillgången till kultur i landsbygderna. Regeringen föreslår därför att relevanta myndigheter ska få i uppdrag att analysera tillgänglighet och deltagande i olika kulturverksamheter i Sveriges landsbygder och se över möjligheterna till en bättre uppföljning av hur de statliga medlen når landsbygder i hela Sverige. För att stärka kulturverksamheter i de glesaste landsbygderna aviserar regeringen en förstärkning av kultursamverkansmodellen för tidsbegränsade pilotprojekt, (se avsnitt 2.2.1)

Inom landsbygdsprogrammet 2014–2020 kan stöd lämnas till kultur och kulturarvsverksamheter på landsbygden. Enligt Statens kulturråds uppföljning har 63 kulturrelaterade projekt beviljats sammanlagt 19,8 miljoner kronor i stöd under 2016. Inom programmet Lokalt ledd utveckling har 30 projekt fått stöd med totalt 8,5 miljoner kronor. Några exempel är Hoburgs museigård på Gotland, Alsens Bygdegård och Ragundas Hembygdsförening i Jämtland, Porfyrriket i Dalarna, Upptäck Tiveden i Laxå kommun och Siknäs hamn i Kalix kommun. Särskilda medel finns i landsbygdsprogrammet för att vårda kulturhistoriskt värdefulla byggnader på hembygdsgårdar, inklusive trädgård och gårdsmiljö. Det finns även särskilda medel för att främja traditionell småskalig matkultur, vilka är kopplade till det uppdrag som Statens jordbruksverk, Riksantikvarieämbetet, Institutet för språk och folkminnen samt Sametinget har att främja ett levande och dynamiskt kulturarv kopplat till mat- och livsmedelsframställning.

3.11 Digitaliseringsstrategin för ett hållbart digitaliserat Sverige

Skr. 2017/18:264

Dagens samhällsutveckling drivs och formas till stor del av digitaliseringsens möjligheter och förutsättningar. Regeringen har sedan 2017 en strategi för ett hållbart digitaliserat Sverige (dnr N2017/03643/D). I denna framgår bl.a. att det är viktigt att beakta medier och kultur i digitaliseringsarbetet. Digitaliseringen kan underlätta tillgången till kultur och ge möjligheter till egen medverkan i kulturella processer. Som framgår av avsnitt 2.4 och 2.5 har regeringen satsat på att främja digitaliseringen dels genom uppdrag och medel till Kungl. biblioteket för biblioteksutvecklingen, dels inom scenkonstområdet genom särskilda medel till Kungl. Operan, Dramaten och Riksteatern.

Även de statliga kulturarvsinstitutionerna har en viktig uppgift att tillgängliggöra kulturarvet digitalt i hela Sverige. Samordning av detta görs av Digisam som sedan 2017 är placerat vid Riksantikvarieämbetet. Regeringen har även förstärkt Filminstitutets arbete med att digitalisera och tillgängliggöra det svenska filmarvet.

3.12 Kultur i skolan

Regeringen har stärkt samarbetet mellan kultur- och utbildningsområdet genom att i januari 2016 tillsätta en arbetsgrupp som arbetar med frågor som rör kultur och skola. En prioriterad fråga har varit läsfrämjande. Under paraplyet ”Hela Sverige läser för barnen” har en läsdelegation tillsatts för att samordna läsfrämjande insatser i och utanför skolan. Syftet är att ge alla barn och ungdomar mer likvärdiga förutsättningar för en fullgod läsförmåga och lustfyllda läsupplevelser. Vidare har förslag inom ramen för ”läslovet” resulterat i konkreta insatser liksom förstärkning av befintliga läsfrämjande projekt (se även avsnitt 2.4). Sedan 2017 är även skolbibliotekarier en uttalad målgrupp inom regeringens satsning på fortbildning i språk-, läs- och skrivutveckling – Läslyftet (U2013/7215/S, U2016/05733/S). Vidare har regeringen i maj 2018 gett Statens skolverk i uppdrag att stärka läslovet både som begrepp och företeelse i hela landet.

Statens kulturråd ansvarar för satsningen Skapande skola vars syfte är att bidra till att kulturella och konstnärliga uttryck långsiktigt integreras i förskolan, förskoleklassen, grundskolan och motsvarande skolformer samt att den professionella kulturverksamheten för och med barn och elever ökar. Cirka 860 000 elever över hela landet från förskoleklass till årskurs 9 i grundskolan beräknas ta del av satsningen under 2018. År 2015 breddade regeringen Skapande skola genom att även inkludera förskolan. Med det följde en förstärkning med 10 miljoner kronor per år under perioden 2015–2018.

I och med gymnasiereformen tog den dåvarande regeringen bort ämnet estetisk verksamhet som obligatoriskt ämne i de nationella programmen. Ett estetiskt ämne ingår alltså inte bland de gymnasiegemensamma ämnena. Regeringen bedömer att det är väsentligt att alla ungdomar får komma i kontakt med olika kulturella uttryck och möjlighet att utveckla sina skapande talanger. Skapande och praktisk-estetiska inslag i

utbildningen ger eleverna möjlighet att utveckla förmågan att kommunicera med estetiska uttrycksmedel. Estetiska ämnen kompletterar gymnasieskolans breda bildningsuppdrag. Därför föreslår regeringen i propositionen Ökade möjligheter till grundläggande behörighet på yrkesprogram och ett estetiskt ämne i alla nationella program (prop. 2017/18:184) att ett estetiskt ämne ska ingå i de nationella programmen i gymnasieskolan fr.o.m. höstterminen 2019.

I enlighet med propositionen Kulturarvspolitik (prop. 2016/17:116) har Riksantikvarieämbetet fått i uppdrag att kartlägga kulturarvsarbetets betydelse för skolväsendet samt att främja samverkan mellan skolväsendet och kulturarvsinstitutionerna i alla delar av landet.

3.13 Folkbildningen

Folkbildningen har lång tradition i Sverige och är av stor betydelse för allas tillgång till kultur i hela landet. Delar av folkbildningen är också en viktig del av det civila samhället. Under mandatperioden har regeringen förstärkt folkbildningen med ca 1,8 miljarder kronor.

Att bidra till och bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet är ett av statens fyra syften med stödet till folkbildningen. De övriga tre syftena handlar i korthet om att folkbildningen ska bidra till att stärka och utveckla demokratin, göra det möjligt för en mångfald människor att påverka sin livssituation och delta i samhällsutvecklingen samt utjämna utbildningsklyftor och höja bildnings- och utbildningsnivån i samhället.

Folkbildningen inom kulturområdet drivs genom 154 folkhögskolor och 10 studieförbund. Från och med hösten 2018 tillkommer en folkhögskola i Göteborg. Såväl folkhögskolorna som studieförbunden har en god geografisk spridning. Folkhögskolorna hade 2017 ca 6 000 deltagare inom kulturområdet i hela landet.

Studieförbundens verksamhet återfinns i landets samtliga kommuner. Ca 60 procent av studieförbundens studiecirklar avser ämnesinriktningen konst, musik och media med drygt 785 000 deltagare, varav 44 procent kvinnor och 52 procent män. Störst andel deltagare, 70 procent, finns inom området musik, dans och dramatik. Studieförbunden arrangerar även annan kulturanknuten folkbildningsverksamhet och korta kulturprogram. De senare samlade 2017 totalt nästan 20 miljoner (ej unika) deltagare, varav 55 procent kvinnor och 45 procent män.

Den länsvisa fördelningen av antal studiecirkelsarrangemang per invånare 2015 visar att antalet är högst i Västerbotten, Västmanland och Norrbotten och lägst i Stockholm, Uppsala, Östergötland och Jönköping. Antalet kulturarrangemang per invånare var 2015 högst i Västerbotten, Gotland och Västernorrland samt lägst i Stockholm, Skåne och Västra Götaland, enligt Myndigheten för kulturanalys rapport Kulturfakta 2017:1 Studieförbundet 2015. Ett exempel på en studieförbundsverksamhet är studieförbundet Bildas satsning Kulturkompis – Make Friends Through Culture. Inom denna satsning deltar 135 kulturaktörer på 12 olika platser i landet: Göteborg, Jokkmokk, Kalmar, Karlstad, Linköping, Skåne, Stockholm, Umeå, Uppsala, Växjö, Örebro och på Gotland. Satsningen ger nyanlända och etablerade svenskar möjlighet att uppleva

kulturaktiviteter som konsert, bio, museum eller liknande tillsammans. Totalt har verksamheten t.o.m. hösten 2017 haft 1 600 deltagare, både etablerade svenskar, asylsökande och nyanlända.

Flera aktörer från folkbildningen deltog som arrangörer av olika programpunkter vid det nya kulturkonventet Folk och kultur i Eskilstuna våren 2018.

3.14 Eftergymnasiala utbildningar inom konst- och kulturområdet

Eftergymnasiala utbildningar inom konst- och kulturområdet, som får del av statligt stöd, finns inom två utbildningsformer. Dels som konst- och kulturutbildningar och dels som yrkeshögskoleutbildningar.

Konst- och kulturutbildningarna finns på ett 20-tal platser i elva län: Dalarna, Gotland, Kalmar, Skåne, Stockholm, Uppsala, Västerbotten, Västmanland, Västra Götaland, Örebro och Östergötland. Utbildningarna finns inom exempelvis dans, musik, teater, film, konst och mode. De bedrivs av enskilda utbildningsanordnare, men står under statlig tillsyn. År 2017 fanns totalt 2 940 årsplatser. Närmare en tredjedel finansierades med statliga medel. Det statliga stödet uppgick till 127,7 miljoner kronor. Nästan alla utbildningar är berättigade till studiemedel. Utbildningarna är viktiga för återväxten av konstnärer och kulturellt verksamma och förbereder ofta för studier på högskolan. Andra leder direkt till ett yrke, som exempelvis dansare, designer eller musikalartist. Som exempel på utbildningar kan nämnas Capellagården i Färjestaden på Öland, Musikkonservatoriet i Falun, Umeå konstskola och Balettakademien i Göteborg. Det finns också kortare utbildningar som syftar till att bevara eller utveckla kulturarvet.

Inom yrkeshögskolan finns 33 utbildningar att söka inom kultur, media och designområdet inför hösten 2018. Utbildningarna leder till en yrkeshögskoleexamen som t.ex. dekormålare, fotograf, kulturkommunikatör och kyrkomusiker. Under 2017 fanns totalt 1 320 utbildningsplatser hos 22 olika utbildningsanordnare och det statliga stödet uppgick till närmare 97 miljoner kronor.

3.15 Konstnärliga högskoleutbildningar

Den högre utbildningen har stor betydelse för återväxten av konstnärer och lärare inom det konstnärliga fältet. Det finns en god geografisk spridning på de 15 lärosäten i landet som har examenstillstånd för konstnärlig kandidatexamen. Lärosätena finns i Borås, Göteborg, Kalmar/Växjö, Karlstad, Lund, Luleå, Stockholm, Västerås, Umeå och Örebro. Under läsåret 2015/16 hade dessa utbildningar ca 3 000 helårsstudenter. Mer än hälften studerade vid lärosäten utanför Stockholmsområdet. De konstnärliga utbildningarna har haft en dynamisk utveckling över tid, både vad gäller antalet studenter och inom forskningsområdet. Som jämförelse kan nämnas att antalet studenter 1994 var ca 1 800. Fyra lärosäten har även rätt att utfärda konstnärlig doktorsexamen; Göteborgs universitet,

Skr. 2017/18:264 Högskolan i Borås (inom området textil och mode), Lunds universitet och Stockholms konstnärliga högskola (inom området konstnärliga praktiker). Vetenskapsrådet fördelade 2017 ca 23 miljoner kronor till konstnärlig forskning, varav hälften fördelades till Stockholms konstnärliga högskola. Som en följd av den forskningspolitiska propositionen Kunskap i samverkan – för samhällets utmaningar och stärkt konkurrenskraft (prop. 2016/17:50, bet. 2016/17:UbU12, rskr. 2016/17:208) förstärktes forskningen vid Konstfack, Kungl. Konsthögskolan och Kungl. Musikhögskolan i Stockholm med totalt 25 miljoner kronor fr.o.m. 2018.

3.16 Kultur och hälsa

Regeringen har gett Statens kulturråd i uppdrag att i dialog med Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen genomföra en översyn av hur det strategiska arbetet mellan kultur- och hälsoområdet bedrivs i samtliga län. Uppdraget som ska omfatta kultur och hälsa i vid mening ska redovisas hösten 2018. Bakgrunden till uppdraget är bl.a. riksdagens tillkännagivanden om kultur och hälsa (bet.2015/16:KrU10 punkt 5, rskr. 2015/16:198 och bet. 2016/17:KrU punkt 8, rskr.2016/17:15/) och även det erfarenhetsseminarium som ägde rum inom ramen för den politiska dialogen 2017 om kultursamverkansmodellen, där regionala kulturpolitiker och Sveriges Kommuner och Landsting delgav sina erfarenheter om vilka arbeten som pågår runt om i landet och där behov av en nationell översyn framkom.

Av propositionen God och jämlik hälsa – en utvecklad folkhälsopolitik (prop. 2017/18:249, bet. SoU26) som regeringen presenterat i april 2018 framgår bl.a. att kultur och hälsa hör ihop.

4 Internationellt utbyte och samarbete

Regeringen arbetar i olika internationella sammanhang för att konstnärer, kulturaktörer och publik i hela Sverige ska kunna ta del av och gynnas av internationellt och interkulturellt utbyte. Även myndigheter, kommuner och landsting har viktiga roller i detta arbete.

Kulturverksamheter runt om i landet inspireras och utvecklas av internationellt utbyte med omvärlden. De svenska kulturverksamheterna bidrar förstås också till att inspirera publik och verksamheter i omvärlden. De kulturpolitiska målen anger att kulturpolitiken ska främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan. Ett väl fungerande internationellt utbyte bidrar till såväl den konstnärliga utvecklingen som till att publik och besökare får del av nya uttryck och berättelser. Internationaliseringen är även mycket betydelsefull för att bredda konstnärers arbetsmarknad. Samtliga kulturmyndigheter har regeringens

4.1 Det nordiska samarbetet

Under 2018 är Sverige ordförande i Nordiska ministerrådet. Det övergripande ordförandeskapstemat är Ett inkluderande, innovativt och tryggt Norden. Det nordiska kultursamarbetet innebär många möjligheter även för regionala och lokala aktörer – möjligheter som inte alltid är tillräckligt kända av olika aktörer i landet. Ett kulturpolitiskt toppmöte om erfarenheter av hur samarbetet mellan kommuner, regioner och nationell nivå kan vidareutvecklas i samspel med det nordiska samarbetet ägde rum i Malmö i maj 2018. Toppmötet arrangerades av ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet tillsammans med Sveriges Kommuner och Landsting, Region Skåne och Nordisk kulturfond.

4.2 EU och kulturområdet

Europeiska unionen (EU) ska enligt Lissabonfördraget bidra till kulturens utveckling i medlemsstaterna med respekt för den nationella och regionala mångfalden i unionen. EU ska också respektera den språkliga och kulturella mångfalden samt framhäva det gemensamma kulturarvet. År 2018 är av EU utsett till Europaår för kulturarv och Riksantikvarieämbetet ansvarar för information och samordning av aktiviteter runt om i hela Sverige.

Kultur är huvudsakligen en nationell befogenhet. EU:s insatser ska syfta till att främja samarbetet mellan medlemsstaterna och stödja och komplettera deras verksamheter. Samarbetet mellan medlemsstaterna sker bl.a. genom den öppna samordningsmetoden (Open Method of Coordination, OMC). Rådets arbetsplan för kultur anger vilka s.k. OMC-grupper som ska verka under en viss period. Att delta i OMC-grupperna är frivilligt och det finns stor frihet för medlemsstaterna att utse vilka som ska representera dem i grupperna. Under perioden 2016–2018 har Sverige haft representanter från bl.a. Västra Götalandsregionen och Region Dalarna i de OMC-grupper som arbetat med frågor hur kultur och konst kan bidra till bl.a. social inkludering, ökat deltagande i kultur- och samhällslivet, främjande av tillgång till kultur med hjälp av digitalisering samt främjande av interkulturell dialog och kulturell mångfald.

Hösten 2016 arrangerade Kulturdepartementet en lärandedag om europeiska kulturhuvudstadsåret i Umeå 2014. Vid detta tillfälle deltog representanter från lokal, regional och nationell nivå samt från Europeiska kommissionen. Den lokala förankringen lyftes särskilt fram som en förebild för andra kulturhuvudstäder.

4.2.1 Kreativa Europa

Kreativa Europa är EU:s program för de kulturella och kreativa sektorerna för perioden 2014–2020. Programmet, som är uppdelat i delarna kultur och

media, ger ekonomiskt stöd till europeiska aktörer som samverkar i projekt inom konst, kultur, tv, film och datorspel.

Flera svenska aktörer har tilldelats stöd under programperioden för sin medverkan i projekt. Inom delprogrammet kultur har bl.a. TILLT i Göteborg, Live at Heart i Örebro, Flygvapenmuseum och Arbetets museum i Östergötland, Teater Sagohuset i Lund, föreningen Littfest i Umeå och Växjö kommun för Fria Ordets Hus beviljats stöd. Runt om i landet, från Luleå till Lund, ingår 42 svenska biografier i nätverket Europa Cinemas som tilldelats stöd från delprogrammet media. Dessa svenska biografier tilldelades 2016 totalt ca 321 000 euro i stöd. Det totala stödet från Kreativa Europa till 67 projekt där svenska aktörer ingick uppgick 2016 till ca 9,9 miljoner euro.

4.2.2 EU:s struktur- och investeringsfonder

Runt om i Sverige har projekt med kulturanknytning fått stöd från EU:s struktur- och investeringsfonder, utifrån att de bidrar till att förverkliga Europa 2020, EU:s strategi för sysselsättning samt smart och hållbar tillväxt för alla. Strategin lyfter även fram behovet av social delaktighet. De svenska projekten har en spridning i hela landet och har beslutats i enlighet med de program som utarbetats på nationell eller regional nivå.

År 2016 tilldelades 127 projekt med kulturanknytning och svenskt deltagande ca 226 miljoner kronor. Bl.a. har stöd lämnats till det gränsöverskridande projektet Our Stories, om Nordkalottens gemensamma kultur och historia och till projektet Baltic Museums där Malmö museer deltar. Katrineholms kommun har fått stöd till ett projekt som har målgruppen nyanlända kulturarbetare och hur dessa kan etablera sig inom den kreativa sektorn och vara brobyggare för integration både i arbetslivet och på fritiden. Projektet drivs av Katrineholms kommun i samverkan med landstingen i Södermanlands- respektive Östergötlands län, Arbetsförmedlingen och Nyföretagarcentrum. Projektet finansieras av Europeiska socialfonden.

4.3 Kulturråd i världen

Många kulturaktörer runt om i landet samverkar med de utsända kulturråd som är placerade vid Sveriges ambassader i Berlin, London, Moskva, Paris, Peking, Pretoria, Washington vid generalkonsulatet i Istanbul samt vid Sveriges ständiga representation vid Europeiska unionen i Bryssel. Kulturrådens övergripande uppgift är att främja långsiktiga kultursamarbeten och stimulera den kulturella dialogen mellan länderna. Kulturråden förmedlar, synliggör och kopplar ihop svenskt kulturliv med stationeringslandet. Följande samarbeten mellan kulturråden och kulturaktörer runt om i Sverige kan nämnas:

- Slöjdutställningen Next Level Crafts i samverkan med bl.a. Region Västerbotten, Region Jämtland Härjedalen och Norrbottens läns landsting har visats både i Washington och Paris.

- Ambassaden i Berlin har samverkat med bl.a. Norrlandsoperans danskompani, kammarorkestern Norrbotten Neo och Umeå universitet, samt har regelbunden samverkan med Kultur i Väst och Musik i Syd.
- Ambassaden i Moskva har samarbetat med Västra Götalandsregionen samt Jönköpingsregionen och Kulturskolan i Örnsköldsvik i projekt med ICLD Internationellt Centrum för Lokal Demokrati (ICLD) i Archangelskregionen.
- Ambassaden i Peking har samarbetat med bl.a. Musik i Väst i Västra Götalandsregionen.
- Ambassaden i Pretoria har bl.a. samverkat med Reginateatern i Uppsala inom Uppsala International Poetry Festival ORDSPRAK, samt med Wanås Skulpturpark i Skåne.
- Generalkonsulatet i Istanbul har samarbetat med bl.a. Borås, Båstad och Botkyrka kommun kring barn- och ungdomskultur samt tillgänglighetsfrågor.
- Ambassaden i London har organiserat researchresor till Sverige och har arbetat tätt med en rad kulturaktörer runt om i landet i anslutning till den internationella festivalen Nordic Matters på Southbank Centre.
- Kulturrådet i Bryssel tar emot och utbyter information med regionala och kommunala företrädare vad avser EU-frågor.

4.4 Unesco

Mångfaldskonventionen

Unescos konvention om skydd för och främjande av mångfalden av kulturyttringar, den s.k. Mångfaldskonventionen, erkänner länders rätt och skyldighet att föra en kulturpolitik till stöd för den kulturella mångfalden. Konventionen utgår från respekten för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. I konventionen erkänns att kulturella varor och tjänster inte enbart har ett ekonomiskt värde. Konventionen syftar till att fungera som en internationell referens för att värna den kulturella mångfalden och ett internationellt kulturutbyte. Den understryker kopplingen mellan kultur och utveckling samt uttrycker ett internationellt stöd gentemot utvecklingsländerna.

Våren 2015 arrangerade Svenska Unescorådet, Riksteatern och Statens kulturråd ett heldagsseminarium för att fira tio år med Mångfaldskonventionen. Syftet var att inspirera nationella, regionala och lokala kulturinstitutioner, konstnärliga högskolor och kulturmyndigheter att få nya perspektiv som kan bidra till förändring och utveckling av mångfalden inom kulturområdet. Det är angeläget att aktörer i hela Sverige uppmärksammar arbetet med mångfaldskonventionen.

Konventionen mot illegal handel med kulturföremål

Runt om i landet finns värdefulla kulturföremål av stort nationellt intresse. Det är angeläget att detta kulturarv finns kvar i landet. Riksantikvarieämbetet har 2017 på regeringens uppdrag redovisat arbetet för att förebygga och förhindra illegal handel med kulturföremål. Bl.a. lyfter myndigheten fram en ökad samverkan med myndigheter, privatpersoner och det civila samhället.

Unescos konvention om skydd för världens kultur- och naturarv, den s.k. Världsarvskonventionen syftar till att skydda, bevara och informera om de mest värdefulla kultur- och naturmiljöerna. Sverige ratificerade konventionen 1985. Sverige har 15 världsarv i tio län. Världsarven är viktiga kulturmiljöer och har bl.a. stor betydelse för besöksnäringens utveckling. År 2017 gav regeringen Riksantikvarieämbetet i uppdrag att ta fram en nationell världsarvsstrategi. Denna strategi ska ge en samlad bild av hur Sverige arbetar enligt konventionen och hur arbetet ska inriktas framöver. Uppdraget ska genomföras i samarbete med Naturvårdsverket och Svenska Unescorådet och i dialog med andra berörda myndigheter, kommuner och aktörer inklusive förvaltare av världsarv.

Konvention om trygghet av det immateriella kulturarvet

Sveriges arbete med konventionen om trygghet av det immateriella kulturarvet har stor betydelse för att trygga och synliggöra detta kulturarv i hela landet. Konventionen främjar också förutsättningarna för internationellt samarbete på lokal och regional nivå.

Med immateriella kulturarv menas enligt konventionen sådant som lokalsamhällen, grupper och i vissa fall enskilda individer erkänner som en del av sitt kulturarv. Det kan vara sedvänjor, framställningar, uttryck, kunskap, färdigheter liksom tillhörande tillvägagångssätt, ändamål, artefakter och kulturella miljöer. Konventionen lägger vikt på vidareförande av ett levande bruk med betoning på utövande, utövare och arenor, som t.ex. lokalsamhällen i hela landet.

Institutet för språk och folkminnen samordnar arbetet med konventionen i Sverige. Sedan 2015 förvaltar myndigheten en förteckning med exempel på immateriella kulturarv i Sverige, bl.a. Ålarvet på Ålakusten och fäbodkultur. Förteckningen bygger främst på förslag från allmänheten och fylls på kontinuerligt.

För att immateriella kulturarv ska leva vidare krävs i första hand att det finns ideella aktörer och enskilda som bevarar, för vidare och utvecklar kunskapen och färdigheterna. Regeringen har därför fr.o.m. 2017 stärkt det civila samhällets förutsättningar att bevara, föra vidare och utveckla det immateriella kulturarvet, genom att även detta kulturarv omfattas av Riksantikvarieämbetets stöd till ideellt kulturarvsarbete (se avsnitt 2.7).

Regeringen vill stärka Sveriges engagemang i konventionsarbetet och har därför i april 2018 låtit meddela Unesco och samtliga medlemsländer att Sverige avser att kandidera till styrkommittén för konventionen för perioden 2020–2024.

4.5 Agenda 2030

I Sverige är alla statsråd i regeringen ansvariga för att genomföra Agenda 2030, FN:s globala mål för en hållbar utveckling, inom sina respektive ansvarsområden.

Agenda 2030 innehåller 17 olika mål inom olika områden. De mest centrala målen för kulturområdet är mål 4 (utbildning, livslångt lärande), mål 10 (ökad jämlikhet), mål 11 (säkra och hållbara städer) och mål 16

(fredliga och inkluderande samhällen) samt tvärperspektivet mänskliga rättigheter. I arbetet för en god måluppfyllnad behövs ett välfungerande samarbete mellan många aktörer på statlig, regional och lokal nivå.

Inom mål 4 handlar det bl.a. om läsfrämjande insatser (se avsnitt 2.4 i denna skrivelse) och inom mål 10 handlar det bl.a. om arbetet för de nationella minoriteterna (se avsnitt 3.4). Mål 11 innefattar bl.a. kultur- och naturmiljöer samt gestaltad livsmiljö (se avsnitt 2.8) medan mål 16 bl.a. innefattar handlingsplanen mot hot och hat (se avsnitt 2.6) och den nya kulturarvspolitiken (se avsnitt 2.7).

Tio myndigheter under Kulturdepartementet har på regeringens uppdrag återrapporerat om sina verksamheter som kan kopplas till Agenda 2030 för hållbar utveckling.

5 Avslutning

Som framgår av denna skrivelse har regeringen under mandatperioden på olika sätt stärkt förutsättningarna och flyttat fram positionerna för kultur i hela landet. Nya stödformer har införts, ny politik har utvecklats och befintliga verksamheter har förstärkts för att främja kulturens utveckling i hela landet. Den statliga kulturbudgeten har ökat med ca 1,5 miljarder kronor och möjliggör att många nya och befintliga verksamheter runt om i Sverige kan vidareutvecklas och att besökare och publik kan ta del av ett brett och mångfacetterat kulturliv.

De nationella kulturpolitiska målen är styrande för hur regeringen utformar politiken. Staten står för 44 procent av de 27 miljarder kronor som det offentliga totalt lägger på kulturområdet. Kultur i hela landet skapas genom att de statliga insatserna samverkar väl med insatser som landsting och kommuner genomför.

Av denna skrivelse framgår att statens stöd och insatser når ut till kulturverksamheter i alla län. Fördelningen av stödet och insatserna länen emellan varierar dock, beroende på olika regionala och lokala förutsättningar.

Myndigheten för kulturanalys har i uppdrag att ge regeringen underlag och rekommendationer som kan ligga till grund för utveckling och omprövning av politiken. I myndighetens senaste rapport, Kulturanalys 2017:2 – En lägesbedömning, framgår att deltagandet i kulturlivet är brett förankrat bland medborgarna. Vidare framgår att kulturutbudet skiljer sig åt i olika delar av landet, att regional variation inte är ett problem i sig, men att tillgången till kultur bör vara någorlunda likvärdig i hela landet. Att bo i en storstad gör det mer sannolikt att man tar del av professionell kultur än om man bor i mindre städer, tätorter eller i landsbygder. Skillnaderna är mindre när det gäller mer tillgänglig kultur och kultur som kan skapas hemma.

Regeringen har i landsbygdspropositionen betonat att skillnader i tillgången till kultur i landet bör minska och aviserat förstärkningar av kultursamverkansmodellen för pilotprojekt i glesa landsbygder. Regeringen avser vidare att ge relevanta myndigheter i uppdrag att

Skr. 2017/18:264 analysera tillgänglighet och deltagande i olika kulturverksamheter i Sveriges landsbygder.

Det är viktigt att statens insatser når såväl städer och tätorter som landsbygder. När det gäller statens stöd till regional och lokal kultur som fördelas genom kultursamverkansmodellen, har landstingen en stor frihet och ansvar för denna uppgift inom länen.

Den nationella strategin för de statliga insatserna till stöd för kulturskolornas vidareutveckling i hela landet är en betydelsefull del av arbetet för barn och ungas rätt till kultur och även för återväxten av konstnärligt verksamma.

Betänkandet Konstnär – oavsett villkor? (SOU 2018:23) som nu är ut på remiss är ett viktigt underlag för det fortsatta arbetet och bereds inom Regeringskansliet.

Regeringens insatser för kultur i hela landet sker även inom andra politikområden, vilket bidrar till det nationella kulturpolitiska målet om att kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska präglade samhällets utveckling.

Sverige är och ska fortsatt vara ett öppet och innovativt land. Internationella samarbeten bidrar till ett ömsesidigt utbyte inom kulturområdet som gynnar både konstnärligt verksamma och publik.

Kultur i hela landet är en förutsättning för att uppnå det nationella kulturpolitiska målet om att alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Kultur i hela landet stärker förutsättningarna för engagerade medborgare, för att nya tankar och idéer föds och bidrar därmed till ett öppet och demokratiskt samhälle.

Kulturdepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 31 maj 2018

Närvarande: statsminister Löfven, ordförande, och statsråden Lövin, Wallström, Y Johansson, Baylan, Hallengren, Bucht, Hultqvist, Andersson, Hellmark Knutsson, Bolund, Damberg, Strandhäll, Shekarabi, Fridolin, Eriksson, Skog, Ekström, Fritzon, Eneroth

Föredragande: statsrådet Peter Eriksson

Regeringen beslutar skrivelse Kultur i hela landet